

יש אנחנו

לכל חובות

חוברת מספר 2
יוני 2023

מטה המאבק - אקדמיה
יוני 2023

חופשי באדעונו

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

הקדמה

לפני חצי שנה יצאנו בחופזה, בלי מעיל ומטפחת, עם תחושת בטן עמומה שעלינו לצאת לדרך ארוכה ומפותלת שסופה לא ברור. בתחילה מחינו נגד סדרת חוקים אשר היו משנים מן היסוד את שיטת המשטר של מדינת ישראל. בן לילה נבנו קהילות מכל מוסדות המחקר, מדענים התנדבו לנאום בעצרות מחאה, משפטנים הופיעו בחוגי בית והרצאות, חוקרים עמדו בגשם בכיכר הבימה ויצאו לאינספור הפגנות. ואז, בחסות נשיא המדינה, שקטה לכאורה הארץ. בחסות השקט המשיכו לצוץ חוקים קשים ורעים ואנו המשכנו לצאת לרחובות. התנגדנו למינוי שאיננו ראוי למועצה להשכלה גבוהה, מחינו נגד תקציב המדינה, זעקנו נגד חוקים שמטרתם להפוך את האוניברסיטאות לגוף המעניש סטודנטים על ביטוי חפשי (כלומר לחקור תלונות של מלשינים – מקארתיזם להלכה ובקרוב במערכת החינוך בחסות ההלכה), תמכנו במאבק של הרשויות המקומיות בחוק הארנונה ועוד.

המתנגדים למאבקנו מטיחים בנו שלפני שנה לא היינו יוצאים למחות אם אותם חוקים היו עולים בכנסת. גם בעבר היינו צריכים לצאת ולמחות (וחלק מאיתנו מוחה כבר זמן רב) נגד חלק מהפעולות ששחקו את הדמוקרטיה שלנו וגרמו לממשלה הנוכחית לחשוב שהכל יעבור להם בקלות. אבל רדומים היינו. שחיקת הדמוקרטיה הישראלית נמשכת לאט כבר שנים רבות ולא התחילה בממשלה הנוכחית. אז למה, מקטרים המקטרגים, למה אתם ממשיכים? אנחנו ממשיכים כי התעוררנו ולא נחזור לישון. ההתעוררות הזו של מאות אלפי ישראלים והתגייסותם למשחק הדמוקרטי, זו ההצלחה הגדולה ביותר של המחאה, או בשמה הנכון "התנועה הדמוקרטית הישראלית". אנשים ברחוב מתווכחים על דמוקרטיה, אנשים צופים בהרצאות זום על דמוקרטיה, אנשים מפתחים דעה על דמוקרטיה, אנשים לומדים אזרחות. כל רגע בו הישראלים חושבים דמוקרטיה מקטין את סיכויי ההצלחה של התוכניות לרוקן את הדמוקרטיה הישראלית מתוכנה. בחצי השנה האחרונה למדו הישראלים יותר אזרחות ממה שהם למדו בכל שנות לימודיהם בתיכון. אנשים לומדים ומפתחים יכולת ביקורתית הנסמכת על ידע. זה בדיוק מה שאדריכלי המהפכה המשטרית לא רוצים. חז בדיוק הדרך בה אנו צריכים להמשיך. ככל שיותר אנשים יקבלו מידע מאומת ויוכלו לדבר עליו באופן חופשי, כך ייטב לדמוקרטיה הישראלית.

בחוברת זו אנו מביאים שילוב של נאומים, מאמרים ומכתבים. המטרה היא לשקף ולתעד את המציאות בצורה שתאפשר רפלקציה. כמות החומר הזורמת בקבוצות הוואטסאפ איננה ניתנת להכלה, מציפה את מערכת העצבים שלנו ומשטחת את היכולת שלנו למחשבה ביקורתית בעודנו נסחפים חסרי אונים בזרם המידע. בחוברת זו אנו משתפים את רצף המכתבים בין שר החינוך לבין נשיא אוניברסיטת תל אביב וועד ראשי האוניברסיטאות בעקבות ביקורו של מר שמחה רוטמן בתל-אביב. מכתבים אלו משקפים נאמנה את הרגע ההיסטורי ואת גודל השבר. לא צירפנו למכתבים את אינסוף הדיונים שעברו בקבוצות הוואטסאפ של תנועת מחאת האקדמיה. דיונים שכללו דוברים שתמכו בהתנגדות לביקור וכאלה שחשבו שיש לתת למר רוטמן להרצות בשקט. אם היינו מביאים את כל התכתובת הזו היה ברור כשמש שהטענה על סתימת פיות באקדמיה היא פיקציה. נהפוך הוא, אין קשה מלעצור אקדמאי משטף דיבורו.

אנו נמשיך לאסוף חומרים מחברי האקדמיה הפועלים במסגרת התנועה הדמוקרטית הישראלית ולהנגיש אותם לכם. נשמח לקבל מכולכם כל אנליזה, דעה או נאום. אנו חושבים שכאקדמאים זו חובתנו להשתתף בשיעור האזרחות הגדול של מדינת ישראל.

ניתן לשלוח חומרים למייל: matehaacademia@gmail.com

כי אין אקדמיה בלי דמוקרטיה

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

תוכן עניינים

3	הקדמה
	מאמרים
6	למה אנחנו יכולים לנצח פרופ' דורי דרדיקמן
8	כשמוסכמות חוקתיות אינן מוסכמות עוד פרופ' אורי אהרונסון
11	דמוקרטיה - רק ליהודים? פרופ' סראב אבורביעה
13	המדינה היהודית והדמוקרטיה בסכנה והכלכלה קורסת פרופ' אליס בריס
16	האם אנחנו בדרך למלחמת אזרחים? ד"ר מעין קציר וד"ר אנה דורפמן
20	אל ארץ "האין משפט" ד"ר יאיר שגיא וד"ר עידו זרעאלוביץ
	מכתבים
22	שמחה היקר פרופ' אלון קורנגרין
23	חופש הביטוי בין כותלי האוניברסיטאות שר החינוך יואב קיש
26	תשובת ועד ראשי האוניברסיטאות
28	J'Accuse! פרופ' איתן דומאני
29	אדוני שר החינוך פרופ' אריאל פורת
30	סתימת פיות לרוטמן? עמדת המיעוט במטה המאבק של האקדמיה פרופ' דורון כהן

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

נאומים

פרופ' יעל ברדה
25.03.2023
חיפה
36

ד"ר אלמוג בהר
15.05.2023
ירושלים
34

פרופ' ג'יהאד אל-סאנע
20.05.2023
באר שבע
32

ד"ר אורן יפתחאל
27.05.2023
באר שבע
42

פרופ' עירד יבנה
20.02.2023
חיפה
40

פרופ' גיא דוידוב
20.02.2023
ירושלים
38

פרופ' חגית מסר ירון
23.03.2023
תל אביב
48

גב' שיר ליסק
20.05.2023
חיפה
46

פרופ' משה יצחקי
20.05.2023
עפולה
44

פרופ' יועד צור
27.05.2023
עפולה
54

פרופ' לילך עמירב
23.05.2023
ירושלים
52

מר תומר סלע
10.06.2023
עתלית
50

פרופ' סנדי קדר
25.03.2023
חדרה
56

פרופ' אסף שוורץ
19.03.2023
בריסבן - אוסטרליה
58

פרופ' סנדי קדר
25.03.2023
חדרה
56

יש אנו לרחובות

נאומי האקדמאים במוצאי שבת ה 29 לאפריל 2023

יצאנו לרחובות #1

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

למה אנחנו יכולים לנצח

פרופ' דורי דרדיקמן

הפקולטה לרפואה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

אני אוהב את הארץ הזאת - את הנופים שלה, את האוכל, את הרב-תרבותיות, והרב לאומיות. אני אוהב את השפה העברית, ואת השפה הערבית. אני אוהב את האנשים, אני אוהב את מה שבנינו כאן.

גדלתי בירושלים. עד היום אני מתרגש לטייל ברחובות המושבה הגרמנית, לחצות את גיא בן-היננו ומשם לבקר בסמטאות העיר העתיקה, בה מתגורר אבי. אותה עיר עתיקה המהווה מרכז של שלוש הדתות המונותאיסטיות. אחרי שהשתחררתי משירות צבאי של חמש שנים ב-8200, למדתי מתימטיקה ופיסיקה בתל-אביב. את הדוקטורט סיימתי במכון ויצמן למדע בחקר המוח. משם המשכנו לפוסט דוקטורט בנורבגיה, שם השתלמתי אצל חתני פרס הנובל אדוורד ומיי-בריט מוקר. אחרי סיום הפוסט-דוקטורט היה ברור לי שאני חוזר לארץ. סבי וסבתותיי עלו לארץ בשנות העשרים והשלושים, עוד לפני השואה, והיו חלק מהדור שהקים את המדינה הזאת. על המורשת הזאת התחנכתי - שאין ארץ אחרת שבה אנו, היהודים, יכולים לגור בה בבטחה. בשנת 2010 חזרתי לארץ והקמתי מעבדה בטכניון, בפקולטה לרפואה. אך האם הייתי חוזר היום? אני לא בטוח.

למרות כל אהבתי למקום הזה, אני כולי חשש שכל סממני הקידמה הולכים להעלם. חוקרים רבים יירתעו מלחזור לארץ אם לא תהיה פה דמוקרטיה אמיתית. וגם קרנות המחקר האירופאיות והאמריקאיות יחשבו פעמיים אם לממן כאן מחקר. בלי אקדמיה חזקה אין לנו תקווה, אין לנו תוחלת ואין לנו קיום.

יש תחושה של אווירת נכאים מצד מי שהאמינו בדמוקרטיה הישראלית במתכונתה המלאה. אנחנו בסכנה להגיע כמחנה לחוסר אונים פוליטי נרכש, וצריך להילחם במגמה זו. חזו בדיוק הסיבה שאני כותב את המאמר הזה - חשוב לי להסביר לעצמי ולאחרים במחנה הדמוקרטי הליברלי למה אנחנו יכולים בעיניי לנצח, או לפחות להגיע להישגים ניכרים.

אנסה לפרוט כאן כמה נקודות:

(1) **המסורת הדמוקרטית:** בניגוד לטורקיה, להונגריה ולפולין, יש כאן מסורת דמוקרטית ארוכת שנים, ואנשים לא ימהרו לוותר עליה. גם פולין וגם הונגריה הן יוצאות הגוש הקומוניסטי, כך שהדמוקרטיה שלהן צעירות בהרבה. בטורקיה מעולם כמעט לא היתה דמוקרטיה מלאה. לפני תקופת ארדואן הדמוקרטיה נשלטה ע"י פיקוח הדוק של הצבא. בארץ, לעומת זאת, אנשים רגילים מאוד להביע את דעתם בחופשיות, ורגילים לתקשורת חופשית.

(2) **הכלכלה:** כלכלתה של ישראל חזקה. חוט השדרה הכלכלי של המדינה תלוי בהיותה מדינה חופשית. את הפגיעה הכלכלית כבר ניתן לחוש בזמן הקצר הזה, ויש לכך עדויות רבות מכל עבר, כולל מדברי הנגיד ומההתנהגות של בנקים בינלאומיים ששולחים הערות אזהרה לכיוון מדינת ישראל. אנשים לא ימהרו להפסיד את היתרונות הכלכליים הגלומים בדמוקרטיה יציבה.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

(3) **ארצות הברית וישראל:** לארצות הברית יש מסורת ארוכה של שיתוף פעולה עם דיקטטורות, כשזה תואם את האינטרסים שלה. ולמרות זאת, אני מאמין שיש עדיין מעמד מיוחד מולה. באופן ספציפי, טוב שהנשיא הוא דמוקרטי כרגע, כי הוא יהיה סובלני פחות לפגיעות הללו בדמוקרטיה. כמו כן, ישראל תלויה בסיוע אמריקאי, זה עלול להיפגע אם ישראל תלך רחוק מדי עם הרפורמה המשפטית.

(4) **מוקדי השפעה:** בקרב נשות ואנשי כלכלה, תעשייה, משפט, עסקים, אקדמיה, רפואה, אדריכלות, הנדסה, תקשורת וצבא, יש רבים ורבות הרוצים לחיות במדינה חופשית. יש לזה הרבה משמעות, ואי אפשר להתעלם מזה. המדינה לא תוכל להתקיים בלעדיהם.

(5) **הוועדים הגדולים:** ברוב זחיחותם, אנשי הקואליציה, שמחה רוטמן בראשם, מיהרו להציע לפגוע באיגודים המקצועיים ובמוסד הקביעות. החוק הזה רק יוציא עוד מאות אלפים לרחובות. אמנם הצעת החוק הפרטית של רוטמן ואייכלר נגנזה בינתיים, אך השליפה שלה ממחישה את הפגיעה הפוטנציאלית בעובדים המאורגנים, מה שיוביל למאבקים מרים כנגד ההסתדרות. זה לדעתי ישחק לטובתנו.

(6) **משפט נתניהו:** יש כאן ניגוד עניינים חריף, והתערבות של ראש הממשלה הנאשם בפלילים בבחירת השופטים ושינוי מערכת המשפט לא תעמוד במבחן בג"צ. אין לי ספק בזה. אני מניח שמוחם הקודח של קברניטי הקואליציה כבר הגו את הדרך לעקוף את בג"צ כשזה יפסול את החקיקה הזאת בשל ניגוד העניינים, למשל באמצעות חקיקת חוקי חירום. אבל מהלך כזה יוציא לדעתי עוד מאות אלפים לרחובות.

כדי שננצח כולנו צריכים להתגייס ולתת ממצנו ומזמננו. למשל, כל מי שמפגינים צריכים להביא עוד מישהי או מישהו להפגנות. הכמות חשובה מאוד. לפי הרצאת TED ששמעתי לאחרונה (<https://youtu.be/YJSehRIU34w>), מספיק ש-350,000 איש ייצאו לרחובות כדי שהמרי הלא אלים הזה יישא פירות, ואנחנו כבר לא רחוקים מהמספרים הללו. הייאוש הוא כאמור האויב הגדול ביותר שלנו. המאבק לפנינו עוד ארוך, אבל גם את לא ננצח בכל החזיתות, עדיין צריך לזכור שיש הרבה סיבות שיכולות להוביל לכך שהמאבק שלנו למען דמוקרטיה אמיתית והפרדת רשויות לא יסתיים כמו בהונגריה, בטורקיה או בפולין.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

כשמוסכמות חוקתיות אינן מוסכמות עוד

פרופ' אורי אהרונסון

הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן
חבר פורום המרצות והמרצים למשפטים למען הדמוקרטיה

חלפו כארבעה חודשים מאז הותנע מהלך החקיקה של הקואליציה, שביקש להסיר מגבלות משפטיות על כוחם של הממשלה ושל הרוב הקואליציוני בכנסת באמצעות פגיעה בעצמאות השפיטה והייעוץ המשפטי ואיון הביקורת השיפוטית. ניתן לומר שמאמצי ההתנגדות למהלכים אלה נשאו פרי, לפחות לעת עתה. החקיקה, שקודמה תחילה כבליץ חסר עכבות, הושהתה, וקהל גדול בציבור הישראלי, שלמד להכיר בסיכונים הכרוכים בה לדמוקרטיה, לזכויות, ולשגשוג חברתי וכלכלי במדינה, התעורר והתגייס כדי להיאבק על ערכיו.

כמובן, המוטיבציות שהניעו את מקדמי החקיקה לא זנחו, ומבחינה פורמלית היא עדיין על הפרק ובכוחה של הקואליציה לחדשה בלוח זמנים קצר. נתון זה משפיע על הרצינות שניתן לייחס למשא ומתן המתקיים כיום בחסות בית הנשיא. הוא גם מחייב אותנו לעמוד על המשמר כדי להתריע מפני מהלכים משפטיים שעשויים לקדם את מטרות הרפורמה בדרכים שונות – בחידוש החקיקה החוקתית, בניהול מניפולטיבי של ההליך הקיים לבחירת שופטים, ובהקצאות תקציביות ובחקיקות נקודתיות המכוונות נגד זכויות אדם ואזרח ונגד עצמאותם של גורמי מקצוע ומומחיות בשלטון המרכזי, בשלטון המקומי, בחברה אזרחית, באקדמיה, בחינוך ובתקשורת.

המאמץ להגן על היסודות הדמוקרטיים של המשטר הישראלי לא הסתיים אפוא, ובמובנים מסויים הוא נהיה מורכב יותר: המטרה הגדולה והבוהקת – חבילת חוקי הרפורמה המשפטית שקידמו השר לוי וח"כ רוטמן – הומרה בעשרות מטרות נעות בגדלים שונים, בטווחי השפעה שונים, ברמות היתכנות שונות, ובעוצמות חומרה שונות. מערכי ההגנה על הדמוקרטיה, שצמחו בחודשים האחרונים בדחיפות מעוררת השראה, יצטרכו להתאים עצמם לשגרה השוחקת של התמודדות עם איומים רצופים ומרובי-חזיתות על הערכים הדמוקרטיים, אתגר לו שותפים הכוחות הליברליים במדינות רבות המתמודדות עם נסיגה דמוקרטית מתמשכת, כמו הונגריה, פולין או הודו.

אך מעבר להתמודדות עם המהלכים הפוליטיים של הקואליציה הנוכחית, החודשים האחרונים מעוררים תהיה מחודשת אודות עוצמתה של המערכת החוקתית הישראלית כולה. כידוע, לישראל אין חוקה משוריינת. חוקי היסוד – שהמשפט הישראלי מקנה להם, כבר למעלה משנות דור, מעמד חוקתי עליון – נחקקים על ידי הכנסת בהליך רגיל, ברוב רגיל, וללא מגבלות מפורשות על התוכן שניתן לקבוע בהם. זהו כשל מובנה במערכת החוקתית הישראלית, וניתן היה לחיות עמו – כלומר, לשמר מידה סבירה של יציבות חוקתית – כל עוד המערכת הפוליטית קיבלה על עצמה מגבלות מסוימות בנוגע לחקיקה חוקתית, שעיקרן ייחוד חוקי היסוד לתוכן בעל אופי "חוקתי" (כלומר כזה שעוסק במבנה המשטר, בערכיו, ובזכויות המוגנות מפניו), ומאמץ להשיג הסכמה רחבה וחוצת-מחנות פוליטיים לחקיקת חוקי יסוד חדשים או לשינוי הקיימים.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

מהלכי הקואליציה בחודשים האחרונים היוו מתקפה חזיתית על מוסכמות אלה, אך לאמיתו של דבר הן החלו להתערער עוד טרם כינונה. ההעברה ב-2018 של חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי בקולות הקואליציה בלבד, או התיקון הנקודתי והזמני ב-2020 של חוק יסוד: משק המדינה כדי לשמור על שרידותה של ממשלה מכהנת ולהגדיל את תקציבה, הם דוגמאות מוכרות. גם התרבות הביטויים אודות אפשרות של אי-ציות לפסיקות חוקתיות של בית המשפט העליון ביטאו את שחיקת המוסכמות. בית המשפט עצמו הגיב אף הוא בהחרפת המסרים החוקתיים שלו, כשהפגין בשורת פסקי דין מ-2021 נכונות לקבוע שחוקי יסוד בטלים אם יש בהם ניצול לרעה של הסמכות המכוננת או הסדרים השוללים את מהותה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. עוד קודם לכן, העמדת האידיאולוגיה והזהות הכיתתית של מועמדות ומועמדים לשפיטה כקריטריונים מרכזיים בהליך הבחירה – פרויקט מרכזי של שרת המשפטים איילת שקד (בשיתוף ראש לשכת עורכי הדין אפי נווה) – קיבעה בשיח הציבורי את הכפירה באופי המקצועי של השפיטה ואת התחושה ש"הכל פוליטי", ושכך ראוי שיהיה.

אמנם, אין קדושה במוסכמות חוקתיות. "חילון" של השדה החוקתי והנכחה של היסודות הפוליטיים והאידיאולוגיים שלו הם מהלכים רצויים בסך הכל: חשוב שנכיר בעמדות, באינטרסים, בכוחות ובהטיות שמזינים את השיח המשפטי על מוסדות, זכויות וערכים, ושנזכור שהסדרים הקיימים לעולם אינם ניטראליים. אכן, בהתחשב במחלוקות המכוננות שמפלגות עדיין את הקהילה הפוליטית הישראלית אודות הזהות החוקתית שלה – בעיקר: מעמד המיעוט הערבי-פלסטיני, היחס לשטחים הפלסטיניים, והתוכן הדתי של האופי היהודי של המדינה – ניתן להבין מדוע התקשינו עד כה להשלים את מהלך כינון החוקה, וניתן אולי לברך על המקום להתלבטות, לשיח ולמשא ומתן שמותיר האופי הפרום של ההסדרים החוקתיים שלנו.

אלא שגם קהילה פוליטית שאין בכוחה להסכים על מכלול השאלות החוקתיות המגדירות אותה, חייבת לשמר מידה של מחויבות יציבה לערכי יסוד ליבראליים, כדי לוודא שההתלבטות, השיח והמשא ומתן יוכלו להמשיך ולהתקיים, ללא קשר לזהות האוחזים בשלטון בזמן נתון. זהו ההיבט המדאיג שבשחיקת המוסכמות החוקתיות של ישראל. אם הכל פתוח למאבק כוחני – בין בהורדות ידיים רובניות בכנסת ובין בסחר סוסים חשאי בבית הנשיא – אז נשללים עצם היסודות המוסריים המצדיקים את הפרויקט הפוליטי הדמוקרטי.

דמוקרטיה היא משטר המחויב לערכי הליברליזם: שוויון וחירות לכל. מנסחי ההכרזה על הקמת המדינה הבינו זאת ולכן התחייבו שהמדינה תיתן משקל מוסרי שווה לכל אזרחיה – "בלי הבדל דת, גזע ומין" – הן בהשתתפות בהליך הפוליטי ("שויון זכויות חברתי ומדיני גמור") והן בתכליות אותן ישאף להשיג ("פיתוח הארץ לטובת כל תושביה"). המוסכמות החוקתיות לאורן פעלו רשויות השלטון בעשורים האחרונים בשטחי מדינת ישראל – בחירות כלליות עיתיות ותחרותיות, ממשל מוגבל, עצמאות שיפוטית, זכויות אדם – ביטאו מחויבויות אלה במידה סבירה (ואני מחריג מדיון זה את סוגיית השליטה הישראלית בשטחים הפלסטיניים, שכמובן אינה הולמת קביעה זו). אם המוסכמות החוקתיות הללו אינן מוסכמות עוד, עולה החשש שכל גורם בעל כוח יפעל בכל הזדמנות כדי למצות את האינטרסים הייחודיים שלו ולהנציח את יתרונותיו במערכת החוקתית.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

החשיבות הגורלית של ההתעוררות האזרחית אליה הביאו מאמצי ההתנגדות לרפורמות החוקתיות בחודשים האחרונים היא בהמחשה שלמוסכמות החוקתיות הישראליות עוד יש משקל מסוים בשיקוליהם של השחקנים הפוליטיים; וטוב שבית המשפט העליון לא נדרש לפי שעה לבחון את חוקתיות הרפורמות, מה שהיה מעצים מאוד את המתח הכוחני סביב המוסכמות האלה. אבל החשש המנקר הוא שמגמת השחיקה בעוצמתן של המוסכמות החוקתיות לא נבלמה, ושהלקח שנלמד אינו במוסר פוליטי אלא באסטרטגיה פוליטית. המשמעות היא שלא ניתן להסתפק כעת רק בהמשך מאמצי הבלימה, אלא יש לקדם מהלך פזיטיבי לניסוח, לאשרור, ולהטמעה של המוסכמות החוקתיות, כדי שישפיקו מחדש בסיס יציב לדיונים שעוד נכוננו לנו אודות המחלוקות היסודיות של הזהות הישראלית.

להבנתי, למהלך זה שני רכיבים הכרחיים לפחות: האחד הוא משפטי – יש ליזום הליך דליברטיבי ושיתופי שיקבע את נורמות החקיקה החוקתית לעתיד לבוא, ויכלול גם שיריון של הוראות מתאימות מחוקי היסוד הקיימים. האחר הוא חינוכי – יש להנגיש לכל תושבי ישראל, צעירים כמבוגרים, את התשתית המוסרית של הרעיון הדמוקרטי ואת חשיבותן של המוסכמות החוקתיות. סיכוייה של הקהילה הפוליטית הישראלית להישאר דמוקרטית תלויים בכך.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

דמוקרטיה - רק ליהודים?

פרופ' סראב אבורביעה

ביה"ס לחינוך, וסגנית נשיא לגיוון והכלה באוניברסיטת בן גוריון בנגב
פעילה למען זכויות אזרח ונשים בחברה הערבית והישראלית

בכל פעם שאני שומעת את המפגינים. ות צועקים "דמוקרטיה" לבי נחמץ פעמיים. פעם אחת על כך שאני רוצה להיות חלק ממאבק זה, לצאת לרחובות ולצעוק בעצמי דמוקרטיה, אך נזכרת שכבר למעלה מ-70 שנה אני ובני עמי חיים בצילה של דמוקרטיה המשולה לססמא ריקה מתוכן. כן, הימים האלה מעציבים אותי מאד, כן כן ואני יודעת ש"אנחנו הראשונים להיפגע".

ובכן אנחנו כבר מזמן נפגענו, אזכיר רק חלק מהפגיעות של מיעוט לאומי החי בצילה של דמוקרטיה שכולם כמהים אליה; דמוקרטיה שבה בכל פעם שאת מדברת בשפה הערבית במרחב הציבורי בוהים בך ללא בוש, דמוקרטיה המבוססת על שנאת ערבים וכמה שיותר שנה תזכה אותך ביותר קולות, דמוקרטיה המחוקקת חוקים גזעניים כגון חוק הלאום שמדיר את המיעוט הערבי מהשוויון, חוק קמיניץ שאיננו מתיר חיים בכבוד או פרנסה בכבוד של אזרחים המתגוררים במדינת סטראטאפ המכנה אותם "בלתי מוכרים", ולאחרונה הצעת "חוק הציונות", דמוקרטיה שהורסת בתים, דמוקרטיה שמוסדותיה מפחדת מהזהות הפלסטינית ומהשפה הערבית, דמוקרטיה המבוססת על שנה וגזענות.

בפעם השנייה נחמץ לבי כי אני שואלת ותוהה היכן היה ההמון הנאבק הזה בכל הזמן הזה כאשר המיעוט החי לצדכם ולו אתם קוראים להשתתף במחאה נפגע במשך שנים מהדמוקרטיה שאתם יוצאים לרחובות בגינה?

הנה, בפעם הראשונה אני צופה בשידור חי כיצד מנגנוני הכיבוש, שמזה שנים אנו ומשפחותינו סובלות וסובלים מדיכוי ומדריסתו, מפנה את מנגנוניו ודיכוי פנימה לתוך החברה היהודית עצמה, לכל מי שמוגדר כ"אחר" על ידי הממשלה הנוכחית.

תחושת חוסר השייכות שאנו האזרחים הפלסטינים חשים למחאה המונית זו המתנגדת להפיכה שגם אנחנו מתנגדים אליה, נובעת מכך שזהו מאבק על הבית היהודי ולא על הבית האזרחי של כלל אזרחי המדינה יהודים וערבים.

אני מבינה בעצב רב כי לי כאזרחית ערבייה אין מקום במחאה הזו. המחאה לבשה ציביון פנים יהודי, נושאת אופי ציוני ובעיקר היא מהווה מאבק של העם היהודי על מדינתו שלו עם סמליה, דגלה והקבוצות הצבאיות (אחים לנשק, מילואימניקים) המחזיקות את נכסי המדינה היהודית. זהו מאבק על השאלה מהו אופיה של המדינה הדמוקרטית עבר הציבור היהודי ומהו אופיה היהודי של הדמוקרטיה עליה נאבקים.

אין כאן מאבק על אופיה הדמוקרטי כלפי אזרחיה הערבים.

במשך 50 שנים, אבי ומשפחתו נאבקים על הכרה באדמות השבט עליהם הם חיים למעלה ממאות שנים. עד היום, אבי איננו רשאי להציב קרוואן על אדמתו. שנים שאנו סובלים

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

ממערכת חינוך ירודה, מאי יכולת לבנות בתוך היישובים שלנו בתים עם גגות מבטון שמא יטילו עליהם צווי הריסה. גם על כיכרות ומדרכות מוטלים צווי הריסה. שנים שאנו נאבקים על הזכות לחנך את ילדינו בסביבה נטולת גזענות, נטולת פחד מהשפה הערבית ומההיסטוריה הפלסטינית.

היכן היה אז ההמון שיוצא לרחובות היום?

כמה פעמים נעצרו סטודנטים על ביטויים לא מתאימים? על הזכות להפגין? והיו קורבנות של מעצרי שווא? מערכת הצדק כבר שנים שאיננה פועלת כלפינו באמות מידה מוסריות ותמיד היינו האשמים.

זו בדיוק העת להציב מראה בפני ההמון הזועק לדמוקרטיה: דמוקרטיה בישראל היא נכס לפריביגלים בלבד, לאלו שנולדו עם הלאום הנכון. גם קבוצות יהודיות פחות פריבילגיות סבלו על שנולדו עם המוצא הלא נכון או הצבע הלא נכון. לכן זו העת לשיעור ב ד-מ-ו-ק-ר-ט-י-ה בעיקר במוסדות האקדמיים במדינה שזה עתה הכריזו על שביתה כוללת למען שוויון.

לסיום, רבות ורבים מחבריי, משתתפי המחאה קוראים לשוויון עבור האזרחים הערבים במדינה, מתנגדים לכיבוש ולמנגנוני הדיכוי. ייתכן כי מכאן נוכל לצאת למאבק על הבית האזרחי המשותף שיוכל להכיל את שפתו וסמליו של האזרחי הערבי. על מורכבותו. זו העת למנף את המאבק גם בתוך המוסדות האקדמיים על זכות הביטוי של מיעוטים ועל יצירת מעגלי שיח משותפים, המבוססים על הקשבה לאחר והכרה בזוהתו תוך הורדת חומות הפחד והשנאה המחלחלים אלינו משלטון האימים.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

המדינה היהודית והדמוקרטיה בסכנה והכלכלה קורסת

פרופ' אליס ברזיס

המחלקה לכלכלה, ראש מרכז עזריאלי למדיניות כלכלית, אוניברסיטת בר אילן

חוקרים רבים בתחום של צמיחה כלכלית התמקדו בשאלה: למה מדינות דמוקרטיות צומחות בממוצע יותר מהר ממדינות ללא דמוקרטיה? אחת הסיבות היא שדמוקרטיה מאפשרת להחליף את ההנהגה, והאליטה שמנהלת את המדינה. החלפת ההנהגה מאפשרת זרימת דם חדש למערכת. החלפת האליטה שמנהיגה את האומה הוא כה חשוב, שמדינות רבות חוקקו שמנהיגים לא יוכלו להישאר בשלטון מעל שתי קדנציות. החוק הזה הוא גורלי, כי ידוע שכוח משחית אבל כוח אבסולוטי הורס מדינה. זו הייתה אחת הטעויות הגדולות של מדינת ישראל לא לחוקק חוק זה. אי-חקיקה חוק זה מאפשר עתה לבנימין נתניהו להיות ה"ארדואן" של מדינת ישראל ולהרוס את המרקם העדין בין הרשויות השונות.

למרות שראש הממשלה הודיע בימים אלו שיתכן ולא יקדם את הרפורמה המשפטית, הדמוקרטיה בסכנה. בשבועות הקרובים נדע אם מינוי השופטים יהיה מאוזן. אם לא, אזי נקבל שופטים הקרובים לממשלה, והדמוקרטיה תפגע.

פגיעה בדמוקרטיה משפיעה על זכויות קניין. הרי מי ירצה להשקיע במדינה שבה אזרח המקורב למנהיג יוכל להשפיע על השופט להעביר זכויות קניין? אם אין מערכת משפטית חזקה ועצמאית, אין השקעות. לא רק ההיי-טק ייפגע אלא כל הסקטורים שתחרות הוא מרכיב חשוב לשגשוגם. דמוקרטיה שומרת שמדינה לא תהיה מושחתת. מנהיג כל יכול יגרום לכך שישראל תהיה מדינת עולם שלישי עם רמת שחיתות גבוהה. כתוצאה מכך, ההשקעות ירדו, והפיחות ימשיך.

מדינת ישראל בסכנה לא רק בהיותה דמוקרטית אלא בהיותה יהודית. ביבי לא רק מסכן את הדמוקרטיה של המדינה הקטנה שלנו. ביבי וההנהגה החרדית שכחו מה זה להיות יהודים. היהדות לאורך הדורות שמרה על ערכים שהביאה לעולם: ההומניזם, המוסר, הצדק, והחרות. הזרם החרדי הוא זרם חדש בהיסטוריה אשר נוסד נגד המודרנה, וללא שום קשר עם הבסיס העמוק של היהדות. זרם זה כופר בעיקר.

במדינת ישראל קרה מיזוג קטלני – זרם חרדי קיצוני עם כוח פוליטי. זו פצצה אטומית שתהרוס הכל בדרכה. לצערנו, בן-גוריון בניגוד להרצל נפל במלכודת. הוא ראה את האומללות של הרבנים מאגודת ישראל, חשב שמדובר לזמן קצר, נפל בפח, ואיפשר להם מה שהיה אסור – אי-שוויון בגיוס. ישנם החלטות שמנוגדות לערך העליון של היהדות – צדק.

מדינת ישראל חרגה מהכלל העליון של צדק. חבורה של מושחתים ללא שום ערך יהודי שולטת על חוקי המדינה. למי שלא זוכר, נכתב: "במלחמת מצווה הכל יוצאין, אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה". בנוסף, הרמב"ם כותב: "כל המשים על ליבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה, הרי זה חילל את השם וביזה את התורה". ועל קבלת קצבאות ללומדי תורה, כתוב בפרקי אבות: "אל תעשה תורתך קרדום לחפור בו".

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

אז איך בכל זאת, להסביר את התעקשות הנהגת החרדים להתנגד לגיוס ולחיות על חשבון אזרחי מדינת ישראל? הפוליטיקאים החרדים הבינו שצריך למצוא תירוץ טוב לעבור על כל חוקי המוסר והצדק. אז הם מתבססים על הכתוב בפרשת בהעלותך, שם מסופר על שבט לוי שקיבל אישור לא להתגייס על מנת לעבוד במלאכת המשכן:

"וְאֶתְנֶה אֶת הַלְוִיִּם נְתָנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעִבְדֵךְ אֶת עֲבֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵהָל מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נֶגֶף בְּגִשֶׁת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַקֹּדֶשׁ."

אכן, שבט לוי לא התגייס לצבא והתמקצע בעבודת המשכן. עבודות המשכן דרשו כישורים וניסיון שנרכשו לאורך זמן. שבט לוי היה סוג של גילדה בה עובדים רכשו מיומנות שהצטברה עם הזמן, מיומנות שהייתה הכרחית לעבודות המשכן. על כן, רק בני שבט לוי שרכשו מיומנות, יכלו לעבוד במשכן כדי ש"לא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש".

אך עבודות המשכן כלל אינם קשורות ללימוד תורה! הטיעון של החרדים הוא שקר. היהדות אינה מכירה בגילדה מיוחדת המתמחה בלימוד תורה, והיא אינה פותרת את שאר העם מלימוד תורה, שנאמר: "ושיננתם לבנך ודיברת בם .. ולימדתם אותם". היהדות מחייבת כל אחד בלימוד תורה, והכוונה היא לכולם!

לכן חלוקת העבודה המוצעת על ידי החרדים - שהחרדים ילמדו, ושאר העם יעבדו יתגייסו, ויממן אותם, נוגדת את ההלכה. להפוך אותנו לחוטבי עצים ושואבי מים, ולשמור את הצעירים שלהם בבערות אשר לא תאפשר להם לעבוד, זהו פצצת אטום שהנהגה החרדית 'פברקה' ללא שום קשר ליהדות. היא תהרוס את מדינת ישראל היהודית והדמוקרטית. בהיסטוריה של היהודים, קמו זרמים אשר כמעט הרסו את העולם היהודי. פעם היה בר-כוכבא, היום זהו ההנהגה החרדית. אנו חייבים להפיל את כוחם, ולמנוע מהם להשתלט על המדינה.

ישנם שלוש אלטרנטיבות אפשריות לפיתרון גיוס החרדים. הראשונה היא שכולם מתגייסים לתקופת מה, כולם תורמים למדינה. ולאחר מכן, כל אזרח בוחר את דרכו. אפשרות שנייה הוא שהצבא הופך להיות צבא מקצועי, ומוצאים פיתרון לדרישת הצבא לקיום חיילי מילואים. האלטרנטיבה השלישית המוצעת היום היא שהחרדים לא יתגייסו כלל, ילמדו בישיבה ובגיל 22 יוכלו לצאת לעבודה בלי שום כישורים, או ימשיכו ללמוד בכלל. אלטרנטיבה זו אינה צודקת כי חובת השרות חייבת לחול על כל אזרחי מדינת ישראל. בנוסף, איך החרדים יוכלו להיקלט לעבודה אם אין להם כלים וכישורים? לכן, אם ממשלת ישראל תבחר באלטרנטיבה זו, המדינה היהודית בסכנה.

עיוורון מוסרי הוא גם מסוכן לכלכלה. אתיקה ונורמות חברתיות משפיעות על יעילות כלכלית של מדינה. מתן זכות להימנע מחובת גיוס לקבוצות בעלות כוח פוליטי תהרוס באיטיות אך בוודאות את הנורמות החברתיות שהן התשתית של המדינה. על כן, עלינו למצוא דרך להפסיק את האיוולת של אי-צדק בחלוקת הנטל, וגם בחלוקת התקציבים. די עם השקרים על הלמדנים השומרים על הגחלת היהודית. הדת היהודית חייה ופועמת. אל דאגה: כאשר החרדים ילמדו לימודי ליבה, יתגייסו ויפסיקו לטעון שתורתם אומנותם, העולם היהודי לא יחרב. להפך.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

אם נאבד את הערכים של דמוקרטיה, יהדות, צדק וחרות, מדינת ישראל לא תשרוד. חברות זרות לא ישקיעו בישראל, כי במדינה מושחתת ללא מערכת משפטית חזקה אין ביטחון לזכויות קניין. רמת האוניברסיטאות תרד, כי התקציבים יעברו לישיבות. מרצים הנמצאים בחו"ל לא יחזרו, והאמת שאנו לא מעזים אפילו להעלות על שפתינו, הוא שמרצים בישראל יעזבו כי לא ירצו לחיות במדינה דיקטטורית המונהגת על ידי רבנים הדוגלים בערכים של בורות, של צייתנות ללא מוסר. בלי מודרנה אין תקווה, אין קידמה ואין יהדות. לכן אין כלכלה.

אנשים יעזבו, מיסים ירדו, תקציבים לא יוכלו לממן בתי חולים או רכבות. רמת בתי הספר תרד, ורמת הכישורים של כל הישראלים תפחת. תשכחו משרותים ציבוריים ברמה נאותה. אנו נהפוך למדינת עולם שלישי. פיחותים ואינפלציה יהיו מנת חלקנו כמו בטורקיה.

מה יישאר ממדינה המפוארת שבנינו? ביבי וממשלתו מביאה אותנו לתהום. אשתו אמרה שרצונה הוא שאחריהם המבול. עלינו, לעשות כל שביכולתנו שבמהרה בימינו ביבי ומשפחתו לא ישלטו עלינו, ואנו נעמוד איתנים, למנוע מהם הרס המדינה הדמוקרטית והיהודית.

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

האם אנחנו בדרך למלחמת אזרחים?

ד"ר מעין קציר¹ וד"ר אנה דורפמן²

¹התוכנית לניהול ויישוב סכסוכים, אוניברסיטת בר-אילן
²המחלקה לפסיכולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן

הספרות הפסיכולוגית מצביעה על כך שאנשים מאד דומים אחד לשני ברצונות ובשאיפות. רובנו רוצים להיות אנשים טובים, ורוצים שיעריכו אותנו. רובנו שואפים שלנו וליקירנו יהיה טוב, שנקבל יחס הוגן, וכמובן חולקים מגוון צרכים פיזיולוגיים (שינה, מזון) ופסיכולוגיים המשותפים למרבית האנושות (Deci & Ryan, 2000; Maslow, 1954).

אז מצד אחד, כולנו משתייכים לאותה קטגוריה חברתית של בני אדם, גם אם לעיתים זה לא נראה כך.

מצד שני, למרות הדמיון הרב, אנשים רוצים דברים שונים. הדבר נובע מחינוך שונה ומערכים שונים. יש אנשים שעבורם ערכו של אדם נקבע לפי סט של ערכים שקשורים לדת (יהדות, אסלאם, או כל דת אחרת). עבור אחרים, הוא נקבע לפי ערכים הומניסטיים. באופן מעניין, על אף השוני, יש גם דמיון בין הערכים הללו.

אם כן, נשאלת השאלה, איך אנשים שפויים, שהדמיון בצרכים ובמוטיבציות ביניהם גדול מהשוני – מגיעים למצב שבו הם חשים שהם כה שונים זה מזה עד כדי כך שהם מרגישים שאינם יכולים לדבר ביניהם? איך הגענו למצב של כמעט מלחמת אזרחים?

כמובן שיש לכך סיבות רבות. ביניהן, מגוון רחב של קונפליקטים שמלווים את המדינה עוד טרם היווסדה. חיבור זה יעסוק בגורמים פסיכולוגיים התורמים למצב הנוכחי: motivated reasoning (חשיבה מונעת) והפצת מידע כוזב.

מהי חשיבה מונעת (Motivated Reasoning)?

לפעמים יש לנו מוטיבציה להצדיק את מסקנותינו כך שיהיו תואמות לאמונות, לדעות או למעשים שלנו. מוטיבציה כזו יכולה לנבוע ממגוון סיבות, כמו הרצון לחוש צודקים, טובים, או עקביים, או כי זה משרת אינטרסים שלנו.

ברגע שקיימת מוטיבציה להגיע למסקנה מסוימת, אנחנו נמצא את ההנמקה ההגיונית שמצדיקה את המסקנה הזו (Kunda, 1990). לצורך כך, נחפש אחר טיעונים וראיות שיתמכו במסקנה הרצויה, תוך ביטול ו/או התעלמות מטיעונים שלא תומכים במסקנה אליה אנו רוצים להגיע. זהו עיבוד מידע מוטה הנקרא הטיית האישוש (Klayman, 1995).

כיצד תהליכי חשיבה מונעת משפיעים בעת קונפליקט בין קבוצתי?

הקונפליקט בין תומכי ומתנגדי הרפורמה רווי באמירות פוגעניות. נגד מתנגדי הרפורמה נזרקות אמירות כמו: "אנרכיסטים, בוגדים, משתמטים, ההפגנות ממוננות, השופטים בוחרים את עצמם, בגץ תומך בטרור, הם נגד היהדות, הם לא מקבלים את תוצאות הבחירות".

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

נגד תומכי הרפורמה נזרקות אמירות כמו: "הם יעשו פה מדינת הלכה, יבטלו את בג"ץ, יהפכו את הנשים לשפחות, החרדים חיים על חשבון החילונים, יעשו פה דיקטטורה".

כשקראתם את הדברים, יתכן שחשתם שהאמירות כנגד הצד שאיתו אתם מזוהים מהוות הסתה ושקרים, ואילו האמירות כנגד הצד השני אינן פוגעניות ומסיתות, משום שהן, במידה מסוימת, נכונות. אולי חשבתם שהאמירות לא ראויות, אבל שיש הצדקה לאמירות אלו משום שזו האמת. ניסיון כזה להצדיק אמירות קשות כלפי הצד השני משקף חשיבה מונעת.

הרשתות החברתיות, המהוות תיבת תהודה (Echo Chamber) בה אנחנו חשופים בעיקר למידע מהצד שלנו, מהדהדות אמירות כנגד הצד השני ובעד הצד שלנו. למעשה, המידע המופץ ברשתות הוא בחלקו לא מדויק, ובחלקו לחלוטין שקרי. הטרגדיה היא שיש לנו מוטיבציה להאמין למידע הזה – אנחנו מוכנים להאמין למידע כחב כאשר הוא תואם אמונות בהן אנחנו מחזיקים מראש. כך, אחת הסיבות שאנשים מאמינים לשרה במדינת ישראל כשהיא אומרת ש"היו קינים רדומים של השמאל במשטרה, בתקשורת וכו'", היא שיש להם מוטיבציה להאמין לה אם הם מראש חושבים ששמאלנים פריווילגים שולטים במדינה באמצעות בג"ץ. בדומה, אנשים מאמינים לטענה ש"כל החרדים רק רוצים לעשוק את קופת המדינה על חשבון הלא חרדים שמשלמים מיסים", כי היא מתיישבת עם דעותיהם על חרדים.

החיים בעידן של פוסט-אמת בו אנשים חושבים שדעות הן שוות ערך לעובדות מחרפים את הסכסוך עוד יותר. למעשה, כשאנשים מנסים לשכנע אותנו ולהעביר לנו מסר מסוים, פעמים רבות הם שזרים חצאי אמיתות בתוך אי דיוקים רבים והסתה. כשהמידע מעורר אותנו רגשית, אם הוא כולל גרגיר אמת, אנחנו נוטים להרגיש שכל המסר אמיתי. כך, מוסר המסר בונה נרטיב שחוטא לאמת במקרה הטוב ושקרי לחלוטין במקרה הרע.

מהו מידע כוזב?

זהו מידע שקרי המוצג כעובדה. מבחינים בין מידע כוזב אשר למי שיצר/הפיץ אותו לא הייתה כוונה רעה (misinformation), לבין מידע כוזב אשר יצירתו או שיתופו נועדו בכוונה להטות ולייצר מצג שווא של מידע שקרי כעובדה (disinformation). לרב, מידע כוזב מציג תוכן סנסציוני וטעון רגשית. מידע מטעה/מפוברק המחקר ידיעת חדשות או המוצג באתר חדשות קרוי fake news.

האם ניתן להפחית שיתוף של מידע כוזב?

מפתה לחשוב שמפיצי מידע כוזב הם אנשי קונספירציה. בפועל, כפי שמומחש באיור 1, אנשים משתפים מידע כוזב בעיקר בשל חוסר תשומת לב או קושי לסווג את המידע ככוזב. רק מעטים משתפים מתוך אמונות קונספירטיביות או אג'נדה כלשהי (Pennycook & Rand, 2021).

במחקר נמצא שאנשים פחות משתפים מידע כוזב כשמבקשים מהם להעריך את אמינות או דיוק המידע (Pennycook et al., 2021). הסֶבֶרָה על נזקי הפצת מידע כוזב יכולה לעודד אנשים לבדוק מידע לפני שמחליטים לשתף, בעיקר אם המידע מעורר אותם רגשית וגורם לקבוצה שלהם להיראות טוב, ולקבוצה השנייה—רע.

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

איור 1. מה גורם לאנשים לשתף מידע כוזב?

אינטרסים:

כ-16% מהמקרים של שיתוף פייק ניוז מתרחשים למרות שאנשים יודעים בבירור שהן אינן נכונות, ממגוון אינטרסים: למשל, הפצת אג'נדה פוליטית, יצירת כאוס, איתות על מוסריות.

קושי לסווג:

כשליש מהמקרים של הפצת פייק ניוז מתרחשים כי אנשים לא יודעים אם המידע נכון או לא.

חוסר קשב:

כמחצית מהמקרים של הפצת פייק ניוז מתרחשים בשל חוסר תשומת לב.

פתרון אפשרי: כאשר אנשים עומדים לשתף מידע, לבקש מהם להעריך האם הוא מדויק ואמין (הפחית שיתופים בכ-50% מהמקרים).

בעיה נוספת: הפרכת מידע כוזב היא קשה ומאמצת. בפרט כאשר מדובר על נושאים שאנחנו לא מבינים בהם, או במקרים בהם טוענים שמישהו אמר/עשה משהו אך לא מביאים עדות לכך.

חשוב לזכור! הפרכת מידע כוזב היא משימה קשה, בפרט אם אנחנו לא מבינים בנושא או כאשר מובאות טענות לפיהן אדם מסוים אמר/עשה משהו מבלי להביא עדות לכך (בהקשר האחרון מתאימה האמרה "לך תוכיח שאין לך אחות").

כיצד להתמודד עם מידע כוזב?

באיור הבא (איור 2) תמצאו מספר טיפים.

איור 2. טיפים – איך לצרוך מידע:

להסתמך רק על מקורות אמינים

דגל אדום: כשאנשים שמצהירים שאינם עיתונאים יש לבדוק בזהירות את המידע. עיתונאים מחויבים לכללי אתיקה ולכן הם מקור אמין יותר, ויפרסמו התנצלות אם פרסמו מידע כוזב. אלו שאינם עיתונאים אינם מחויבים בזאת וידם קלה יותר על המקלדת. להתייחס בחדשנות אל מי שמוסר מידע שקרי או לא מבוסס.

להיות ביקורתיים כלפי מידע מעורר רגשית

אם משהו ממש מדבר אליכם – או כי הוא מוציא את הצד השני ממש רע, או כי הוא מוציא את הצד שלכם ממש טוב – תבדקו!

לפסול ברגע שמתגלה שקר אחד

חוק השקר האחד: ברגע שמגלים שקר או השמטת מידע גסה – להבין שהכתבה/סרטון הם מידע כוזב. במקרה כזה להפסיק מיד לבזבז על זה זמן וכמובן לא להפיץ.

קונצנזוס של מומחים

אמנם לרב לא כל המומחים מסכימים זה עם זה (מאפיין של מדע), אבל כמעט בכל סוגיה יש קונצנזוס בקרב מומחים. קונצנזוס של מומחים הוא כלל אצבע טוב להכריע בסוגיות שאינכם בקיאים בהן.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

אז האם אנחנו בדרך למלחמת אזרחים?

השאלה בוודאי פרובוקטיבית. את התהליך שעובר על החברה שלנו אפשר לדמות לקרחון, שעליו עמדו שתי קבוצות, דומות וקרובות. באיזשהו שלב הקרחון נסדק, ונחצה לשניים, ותהום נפערה בין שתי הקבוצות. כעת שני הקרחונים הולכים ומתרחקים זה מזה שכן כל צד מקבל, בתוך תיבת התהודה, מידע כוזב מסית על הקבוצה השנייה. תהליכי חשיבה מונעת מעודדים אנשים לקבל את המידע שהם מקבלים כנכון בפרט כאשר המידע תואם את השקפת עולמם או "מנגן" להם על הפחדים. כתוצאה מכך, השקפת עולמם מקצינה עוד יותר, והקרע מעמיק. האם הוא יוביל למלחמת אזרחים? נדמה שכעת הצדדים השונים עוסקים כל אחד בהצדקה עצמית. על הצדדים השונים לקחת אחריות ולשאוף באופן כן ואמיתי למטרה משותפת של התקרבות ופתרון לקונפליקט שנוצר. כצעד מקדים, עלינו לעצור את ההקצנה והקיטוב. נוכל לתרום לכך אם נקפיד לבחון באופן ביקורתי את המידע אשר מגיע אלינו גם מהצד שלנו, ונכיר בכך שהחשיבה שלנו עלולה להיות מוטה לטובתנו.

Deci, E. L., & Ryan, R.M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11, 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

Klayman, J. (1995). Varieties of confirmation bias. *Psychology of learning and motivation*, 32, 385-418. [https://doi.org/10.1016/S0079-7421\(08\)60315-1](https://doi.org/10.1016/S0079-7421(08)60315-1)

Kunda, Z. (1990). The case for motivated reasoning. *Psychological Bulletin*, 108(3), 480–498. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.108.3.480>

Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality* Harper and Row. New York, NY.

Pennycook, G., Epstein, Z., Mosleh, M. et al. Shifting attention to accuracy can reduce misinformation online. *Nature* 592, 590–595 (2021). <https://doi.org/10.1038/s41586-021-03344-2>

Pennycook, G., & Rand, D. G. (2021). The psychology of fake news. *Trends in cognitive sciences*, 25(5), 388-402. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2021.02.007>

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

אל ארץ "האין משפט"

ד"ר יאיר שגיא¹, ד"ר עידו זרעלוביץ²
¹הפקולטה למשפטים אוניברסיטת חיפה
² החוג ללימודים קלאסיים, אוניברסיטת תל אביב

מימדיה של הסופה המושלמת שאנו חווים כעת הולכים ומתבהרים. עתה, עם השלמת המערכה הראשונה של המאבק, שמובטח שיהיה מרובה מערכות, ניתן להתחיל להבין מהו הדבר הזה שעובר עלינו. מה שהחל, לכאורה, כהצגה של גישה חלופית, שמרנית של משטר דמוקרטי, מתברר כמשהו אחר לחלוטין. עתה מתברר, כי מה שמוצע לנו אינה גירסה אחרת של משטר משפטי דמוקרטי, אלא פשוט – "אין משפט".

יש להזכיר, ראשית, כי "הרפורמה" מקודמת על-מנת לאפשר מדיניות מסוימת שלפי הטענה המצב המשפטי הנוכחי יתקשה לאפשר. בראיה זו, ההצעות בדבר החסינות לחוקי יסוד ופיסקת התגברות נועדו לחסל, אחת ולתמיד, את הוויכוח בנוגע לשירותם הצבאי של בני ישיבות; יו"ר קהלת קבע שהם נועדו גם כדי להקל על הדרת נשים במרחב הציבורי כרצון חוגים חרדיים. כמה מרנין.

אבל מה מבקשים להשיג ליון, רוטמן ובני בריתם? נראה שמה שרוטמן וסמוטריץ מבקשים להשיג הוא את מחיקת הקו הירוק – רק עבור היהודים, כמובן. לכן, ערך השוויון כל כך מטריף את דעתו של רוטמן. אם אין משמעות למילה "שוויון" אז אין מקום לדבר על אפרטהייד. אך דומה שהדרך למחיקת הקו הירוק היא על-ידי סיפוח. זהו נראה הפתרון המתבקש מממשלת ימין-על-מלא, הטוענת למשילות מכוחו של הרוב. אבל הממשלה אינה עושה זאת. סטירת הלחי שנתן הנשיא ביידן לממשלה, כמו גם הכתף הקרה בה נתקל סמוטריץ במסעותיו בעולם, מרמזים מדוע היא אינה עושה זאת. אז מה עושים? בנפול, לעת עתה, של רעיון ה"סיפוח-על-מלא" ניתן להעמיק את אחיזת המדינה בשטחים וכן את טשטוש ההפרדה המשפטית בין שני צידי הקו הירוק.

אך ישנה דרך נוספת: אפשר להרחיב את תחומו של "האין-משפט" בטריטוריה שבין הירדן לים. כלומר, ניתן לקחת את הדרך הישראלית של יצירת הסדרים "זמניים" לפתרון ("זמני") של דילמות-יסוד ולהעמיק ולהנציחה. זהו, אנחנו מבקשים לטעון, הפרויקט הנוכחי של הקואליציה. לראייתה, בעתיד הנראה לעין לא יתקבל פתרון מוסכם ביחס לחבלי המולדת שביהודה ושומרון, זאת למרות הטענות "המוצדקות" להחלת ריבונותנו בה. לכן, האלטרנטיבה לכך שלא נוכל להחיל שם את המשפט בישראל, מסיבות טקטיות, היא לא להחיל שם שום משפט של אמת. חרף מצבן הקשה והמוגבל של מערכות המשפט הפועלות בשטחים, רוטמן וסמוטריץ עדיין נחרדים מכך כי בג"ץ מעז להתערב מדי פעם, וממגוון סיבות במקרים נדירים, במהלכים הנעשים שם. מרגע שבג"ץ ייהפך לסניף של קהלת – גם האיום הזה יוסר. או אז, הממשלה תוכל למחוק את חווארה, בוודאי בעזרתן של פלוגות המשמר של בן-גביר, שהקמתו מדגימה ניסיון לכונן אפילו גוף שיטור "חוץ משפטי".

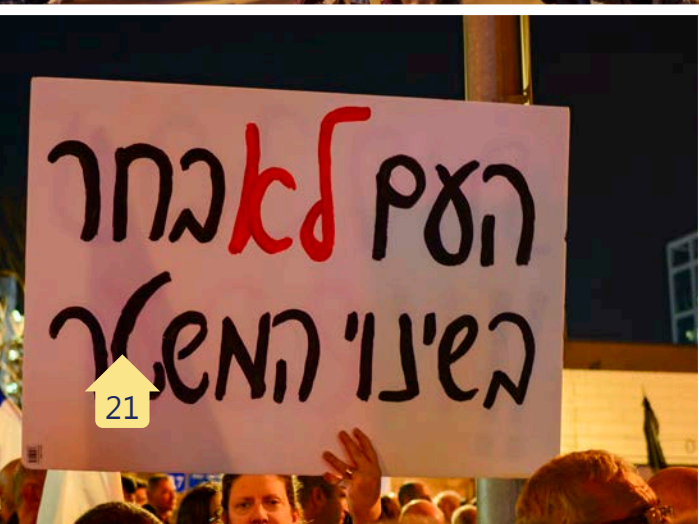
מוכרת הטענה כי אין לך מקום שאין בו משפט; גם "היעדר משפט" הוא מצב משפטי, כמובן. אך החזון של סמוטריץ ורוטמן הינו של היעדר משפט במובן זה שההסדרה תעשה באופן מקומי,

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

לפי צרכי השלטון, ללא הטלת חובות מטרידות – שהן מסימני ההיכר של משטר משפטי של ממש – של שלטון חוק, שוויון ואחידות.

באופן דומה מנסים "לפתור" את נושא גיוס בני הישיבות, שפתרון משפטי-חברתי לו חומק מאיתנו שוב ושוב. העברת הדיון אל מעבר להרי החושך, לרמת חוקי היסוד, תעבירו אל מחוזות "האין-משפט." מרגע שיועבר חוק יסוד: לימוד תורה, תם הטקס. לא רק שלומדי תורה יזכו לפטור משירות צבאי או אזרחי אלא שמעתה ניתן יהיה ביתר קלות להתייחס אליהם כקטגוריה נפרדת לעצמה, שחרף פסקי בג"ץ, אין לדון אותה בדומה לקבוצות אחרות (למשל, סטודנטים).

בשני המקרים, החרדים ורוטמן מבקשים לפתור סוגיות שפתרון המשפטי הראוי, לשיטתם, אינו אפשרי לא על דרך של הסדרה משפטית-על-מלא, אלא על דרך של קביעת תחומים הולכים ונרחבים של "אין משפט על-מלא"; תחומים אקסטרא-טריטוריאליים שבהם רק הכוח – הכוח "הפשוט", זה שאינו עובר במסנת המשפט – מדבר.

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

לכ' חבר הכנסת שמחה רוטמן,

שמחה היקר,

אפשר לקרוא לך שמחה? אחרי חצי שנה אני מרגיש שנוצרה בינינו כימיה. אני בקשר אתך מאז עלית בסערה לכס יושב הראש של והעדה לחוק ומשפט של כנסת ישראל. אולי קצת יותר מדי בקשר, טוב שנסעת לניו-יורק, ריחוק עוזר לפרספקטיבה. לפני שבוע ביקרת אצלי בבית. נו טוב, לא בבית שלי ממש, בבית הציבורי שלי, האקדמיה. אתה זוכר. למדת אצלנו. ביקרת באוניברסיטת תל-אביב וקיבלת מקלחת צוננים מחברי סגל וסטודנטים. לדברך, בני הבית התנהגו אליך בגסות, קראו קריאות בקול רם ובקצב קבוע, לא נתנו לך להתפלפל מעל דוכן הנאומים והדביקו מדבקות על הרכב שלך. לעניין המדבקות, ניתן לשער שאלו היו אקולוגים הרגילים לתייג ציפורים נודדות. בטח טעו וזיהו את כלי הרכב שלך כציפור נדירה והחליטו לסמנו ולעקוב אחריו. מי יודע, אולי ממצאים מדעיים חשובים יתגלו ממעקב אחר ציפור זו.

מיד לאחר האירוע יצאת והודעת שאין האקדמאים בארץ מסוגלים לקבל דעות שונות. לכן האקדמיה היא שמאלנית וסותמים בה פיות. לעזרתך התגייס שר רם בממשלה, שר החינוך יואב קיש שנתלה על אילן צרפתי גבוה והאשים שאין האקדמיה פלורליסטית מספיק (מכתבו מצורף בהמשך וכן תשובתם של נשיא אוניברסיטת תל-אביב, ועד ראשי האוניברסיטאות ופרופ' איתן דומאני ממכון ויצמן). לאחרונה שמענו שגם השופטים לא פלורליסטים מספיק ולכן יש למנות שפוטם מתאימים. הייתכן שגם באוניברסיטאות תרצו לעשות סדר? דע לך שהרבה ויכוחים היו אצלנו איך צריך למחות נגדך. חלק מדעות אלו מצורפות בהמשך.

איזו תגובה נפלאה הייתה תגובתך ואיזו היתממות קדושה. האם באמת חשבת שחברי הסגל ישכחו לך את הכנסת האורחים שלך? הרי במשך חודשים ביקרו אצלך בבית הציבורי שלך, בוועדת חוק ומשפט שבכנסת, חברי אקדמיה רבים. הם באו באמת בתום לב כמומחים לתחומי משפט כלכלה ועוד. הם עלו בחיל ורעדה למושב הרשות המחוקקת של מדינת ישראל. הם התארחו בביתך כדי להסביר, בהגיון ובהסתמך על שנים של התמחות, עד כמה החוקים שאתה מקדם במהירות חסרת תקדים גרועים למדינת ישראל. האם הסברת לאורחים אלו פנים? לא ממש. התנהגת אליהם בגסות, ביטלת את דבריהם, לא נתת להם לדבר וכשכבר דיברו, שיחקת בטלפון. בכל בית ספר תיכון היו מוציאים אותך מהכיתה על התנהגות כזו. לא קשב ולא ריכז היו בחדר הוועדה בכנסת ישראל.

אז למה ציפית, שמחה יקירי, כשבאת להתארח אצלנו בבית? שנפנה את הלחי השנייה? שבשם פלורליזם אקדמי ניתן לך במה? פלורליזם אקדמי הוא רב כיווני, לא חד כיווני. אין אתה יכול דרוש כבוד אם אתה לא מכבד. מופע הקרקס שניהלת בוועדת חוק ומשפט ביזה את חברי האקדמיה שבאו לשטח את דבריהם ואת כנסת ישראל. לכן, אין אתה רצוי באולמות האקדמיה.

אנחנו לא נתנצל על ההפרעה לדברך באוניברסיטת תל אביב. בכלל הפסקנו להתנצל. לא ברור למה אנחנו כל הזמן צריכים להתנצל בעוד שאין בדעתך להתנצל אפילו קצת על העצב שזרעת בעם, שמחה. צניעות, ספקות וענווה סוללים דרכים לליבות בני האדם הרבה יותר מהיבריס, גבהות לב ואטימות.

אריכות ימים וחרטה כנה,

פרופ' אלון קורנגרין

נ.ב. יש מספיק מגפונים בארץ. לא צריך להביא עוד אחד מניו-יורק. אבל תודה שחשבת עלינו.

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

שר החינוך

Minister of Education

وزير التربية والتعليم

ט' בסיוון תשפ"ג

29.05.2023

סימוכין: 2000-1100-2023-0002560

לכבוד:

פרופ' אריה צבן, יו"ר ור"ה ונשיא אונ' בר אילן

פרופ' אריאל פורת, נשיא אונ' ת"א

שלום רב,

הנדון: חופש הביטוי בין כותלי האוניברסיטאות

- ראשית, חשוב לי להדגיש כי אני רואה ערך משמעותי בחופש האקדמי, בחשיבותו של שיח פתוח, חופש ביטוי בחברה בכלל ובאקדמיה בפרט כערך שמייצר חוזקה וכוח לחברה הישראלית. אני בטוח שדעתי זו מקובלת על רוב הציבור, הסטודנטים ואנשי האקדמיה במדינת ישראל.
- צפיתי בסרטונים מכנס הסטודנטים באוניברסיטת ת"א בו היה אמור לנאום יו"ר ועדת החוקה של הכנסת, חה"כ שמחה רוטמן. הכנס אליו הוזמן חה"כ הינו פרי יוזמה מבורכת של תאי סטודנטים ששמו למטרה להביא לקירוב לבבות אך נתקל באלימות ובהתנהלות כוחנית שמנעה זאת. כוונת פורעי החוק שחיבלו בכנס הייתה למנוע מחבר הכנסת להשמיע את דעותיו בתוך תחומי האוניברסיטה ולהוביל לשיח פורה. מטרת הפורעים צלחה חרף הידיעות המוקדמות על כוונתם ולאור אוזלת ידה של הנהלת האוניברסיטה בהיערכות נאותה לאירוע ושמירה על חופש הביטוי.
- האלימות כלפי חה"כ רוטמן כללה חסימה אלימה של נתיב כניסתו ויציאתו מהכנס, ניסיונות לתקיפה פיזית ומילולית שנהדפו בידי כוחות האבטחה במקום וכללו השחתת רכבו ועוד.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

שר החינוך

Minister of Education

وزير التربية والتعليم

4. אכן, ישנה חשיבות גדולה גם לחופש הביטוי של מפגינים אך התנהגות אלימה, הגובלת בהפקרות וניסיונות להשתקת נבחרי ציבור אינם כלולים במסגרת חירות זו.
- לטעמי, אין תפיסה מסולפת יותר של דמוקרטיה וחופש אקדמי מהשתקת דעות מנוגדות בקריאות "דמוקרטיה" ובמניעת אפשרותן להתבטא ולהציג את עמדתן.
5. ראיתי את ההתנערות הרפה של האוניברסיטה מהארועים המבישים.
6. ראשי האוניברסיטאות, אין בי פליאה שהובלתם את הממסד האקדמאי למצב הקשה הזה. מצד אחד, אתם נלחמים על "חופש ביטוי ודמוקרטיה" ולטענתכם הנפת דגל אש"ף (תומכי טרור) היא חלק מזכויות לגיטימיות אבל במקביל בחודשים האחרונים פעלתם נחרצות לסתימת פיות של אנשי ימין, הדרת עמדות שנוגדות לעמדתכם ונתתם לזה גיבוי ולגיטימציה.
- צר לי שאין חופש ביטוי אמיתי באקדמיה. מצד אחד נלחמים בחורמה להגן על חופש הביטוי של שמאל פוליטי קיצוני, בו בזמן שהצד השני במפה הפוליטית מושתק באלימות בין כותלי האקדמיה.
7. אני מאשים.
- אתם אחראים ישירים לפגיעה הקשה בחופש הביטוי באקדמיה. פעלתם בצורה פוליטית קיצונית לסתימת פיות של מחנה שלם שחושב אחרת מכם. אתם גרמתם את הנזק הגדול ביותר לממסד האקדמאי שאתם מנהלים.
8. מה הלאה? אני קורא לכם להתעשת, שנו את התנהלותכם ותפעלו אקטיבית לשם הגנה על חופש הביטוי של כלל הדעות בקמפוס גם אם זו לא דעתכם הפוליטית.

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

שר החינוך

Minister of Education

وزير التربية والتعليم

הובלתם לאובדן דרך, תקנו את דרככם. תפעלו ישירות למען אקדמיה פלורליסטית אמיתית שיש בה מקום לדיון אמיתי, פורה ואינטלקטואלי לטובת הסטודנטים ולטובתה של האקדמיה הישראלית.
כך שומרים על חופש אקדמי, כך שומרים על האקדמיה.

בברכה

יואב קיש

שר החינוך

ויו"ר המועצה להשכלה גבוהה

העתקים:

פרופ' אשר כהן, נשיא האוניברסיטה העברית

פרופ' דניאל חיימוביץ, נשיא אוניברסיטת בן-גוריון

פרופ' אלון חן, נשיא מכון ויצמן למדע

פרופ' אורי סיון, נשיא הטכניון

פרופ' רון רובין, נשיא אוניברסיטת חיפה

פרופ' מימי איזנשטדט, נשיאת האוניברסיטה הפתוחה

פרופ' אלברט פנחסוב, רקטור אוני' אריאל

רח' שבטי ישראל 34, ירושלים; 9510557 טל' 073-3933160 פקס 073-3933064 | E-mail: sar@edu.gov.il

Shivtei Israel 34, Jerusalem 9510557 | Tel 073-3933160 Fax 073-3933064

شارع شبطي اسرائيل 34, اورشليم-القدس, 9510557 هاتف 073-3933160 فاكس 073-3933064 | www.edu.gov.il

מסמך זה עלול להכיל מידע המוגן לפי חוק הגנת הפרטיות – מוסרו שלא כדין עובר עבירה

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

ועד ראשי האוניברסיטאות

29 מאי 2023
ט' סיון תשפ"ג

לכבוד

השר יואב קיש

שר החינוך וי"ר המל"ג

שלום רב,

בראשית דברינו ולמען הסר ספק, לגבי האירוע שהתרחש באונ' תל אביב, אנו מצרים על כל גילוי של אלימות ככל שהיתה. נשיא אוניברסיטת תל אביב יפרסם גילוי דעת נפרד בסוגיה.

לגופו של עניין: נדהמנו ממכתבך, הנאחז קלושות באירוע נקודתי אך תכליתו "כתב אישום" בוטה וחסר תקדים כנגד אוניברסיטאות המחקר בישראל.

ייאמר לזכותך, כי "הנחת על השולחן" את האג'נדה שלך באופן ברור: אתה מבקש אוניברסיטאות מחקר כנועות ונשלטות אשר ידירו רגליהן מהמרחב הציבורי ויחששו לבקר את הממשלה או להיות שותפות לכל שיח ציבורי שאינו נוח לך או לפוליטיקאים אחרים.

מכתבך חושף היטב את הלך הרוח הכללי השורר כנגד האקדמיה בקואליציה בה אתה חבר. קשה להשתחרר מהתחושה שאתה, וחלק משותפך, רואים באקדמיה אויב אידאולוגי שיש להכניעו או לייבשו. ראוי להזכיר, כי אוניברסיטאות המחקר בישראל הן מנוע הקידמה והחדשנות של ישראל, אלה שתורמות להתפתחותו של משק חזק וצומח, אלה שמבטיחות את היתרון המדעי, שממנו גם נגזר בטחונה של ישראל.

האם זהו רק צירוף מקרים שאתה אישית, למרות בקשות חוזרות, פועל באופן נחוש ומתוכנן על מנת להשתלט על המל"ג באמצעות מינויים "מטעים", וקידום בעלי תפקידים לא ראויים וכך לשלוט בעתידן של אוניברסיטאות המחקר?

האם זהו רק צירוף מקרים שתקציב אוניברסיטאות המחקר שהממשלה כה מתגאה באישורו - נשחק באופן דרמטי ב- 12% ביחס לתקציב המדינה הכללי? וכמובן בהשוואה למדינות ה-OECD?

האם זהו רק צירוף מקרים שלמרות שמזה מעל שבוע, מתקיימת שביתה של הסגל האקדמי הבכיר באוניברסיטאות – וקולך לא נשמע?

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

ועד ראשי האוניברסיטאות

האם זהו רק צירוף מקרים כאשר חברים בקואליציה שלך מעלים הצעת חוק שכל תכליתה להפוך את האוניברסיטאות למשטרה מפקחת שצריכה "לצוד" סטודנטים בחשדות כאלה ואחרים, והדיון בה "נידחה לחודש" במקום שתוסר לאלתר מסדר היום? ואנו מניחים שזו היא רק ההתחלה.

כאוניברסיטאות מחקר, הליבה של האקדמיה בישראל, אנו מאמינים בפלורליזם של דעות ובהגנה על ערכים אוניברסאליים, שקיומם הוא אבן יסוד לחברה בריאה ותשתית לאקדמיה פורצת דרך.

הנהלות אוניברסיטאות המחקר בישראל עושות כל שביכולתן לשמור על שיח חופשי ופתוח בקמפוסים מימין ומשמאל, ולאפשר לסטודנטים, לבטא את דעותיהם באמצעות שלל תאים פוליטיים מכל קצות הקשת (אותם אגב, הצעת החוק לעיל דרשה שנסגור!). אנו גאים בחופש הביטוי המגוון של הסגל האקדמי והסגל המינהלי במוסדותינו.

בשם ערכים אלה ומתוכם, ובעיקר מתוך הידיעה שהמחקר האקדמי פורץ הדרך שומר על ישראל מצליחה, מתקדמת ויוזמת, וגם בטוחה ומשגשגת – אנו תקווה שהשכל הישר יגבר ונוכל לקיים שיח אמיתי על מנת להתמודד עם האתגרים העצומים העומדים בפנינו ולטובת מערכת ההשכלה הגבוהה ומדינת ישראל.

בברכה,

- פרופ' אריה צבן – יו"ר ור"ה, נשיא אוניברסיטת בר אילן
- פרופ' מימי אייזנשטדט – נשיאת האוניברסיטה הפתוחה
- פרופ' דניאל חיימוביץ – נשיא אוניברסיטת בן גוריון
- פרופ' אלון חן - נשיא מכון ויצמן
- פרופ' אשר כהן – נשיא האוניברסיטה העברית
- פרופ' אורי סיון - נשיא הטכניון
- פרופ' אריאל פורת – נשיא אוניברסיטת תל אביב
- פרופ' רון רובין – נשיא אוניברסיטת חיפה

בלי דחוקרטיה אין אקדמיה

29.5.2023

לכבוד:

מר יואב קיש, שר החינוך

J'Accuse! הנדון:

אתה מאשים? נהיית אמיל זולא ורוטמן הפך לדרייפוס? נטרפה דעתך? אתה לא עיתונאי אמיץ אלא שר בכיר בממשלת זדון וחורבן. רוטמן לא קורבן של מערכת מושחתת המעוותת דין אלא ראש החץ של חבורת גזענים חסרי כל מעצורים ובושה, המנסה לחרב את המדינה שגדלתי בה, עבדתי בה, לחמתי בה, ואמשיך להילחם בכל הקם להחריבה.

אתה מאשים את ראשי האקדמיה בישראל ב"פגיעה קשה בחופש הביטוי באקדמיה". וזה באותו יום בו הממשלה שאתה חבר בה דנה בכובד ראש בהצעת חוק הזויה פשיסטית הכופה על אוניברסיטאות לסלק סטודנטים המניפים דגל של הרשות הפלסטינית. רשות שגופי הביטחון הישראליים מנהלים אתה מגעים רציפים יום יום, ראש ממשלתך חתם עמה על הסכמים, כאשר דגל ישראל התנופף לצד דגל הרשות. כאשר חבר מרע"ך מנהלים מעקב, רישום ומצוד אחר מרצים המביעים דעות ליברליות. ויש לך את החוצפה לגלגל עיניים ולדרוש חופש ביטוי באקדמיה?! ולמי? לאותו גזען המנהל את ישיבות ועדת החוקה ביד רמה וזורק מהדיונים כל מי שמתנגד לו?

לידיעתך, יש גבולות גם לחופש הביטוי. מי שכל מטרתו לחרב את ביתי ולהפוך את ארצי לדיקטטורה, שלא יתפלא שרצונו "להוביל לשיח פורה" על הדרך בה ירמסו את עקרונות מגילת העצמאות, מוצא את עצמו מושתק ומגורש מכל מוסד שמכבד את עצמו. לפי פסיקת בג"ץ חופש הביטוי ואף חופש הייצוג בכנסת אינו חל על גזענים. הרב כהנא וחבריו הוצאו אל מחוץ לחוק וקהל ישראל. זה שאתה ושכמוך חברתם לחסידי וממשיכי דרכו לא נותן להם לגיטימציה.

האשמת את המוחים נגד רוטמן באלימות. האם מישהו הכה אותו? האם נזרק לעברו רימון רסס? האם ירו לעברו? אפילו כדורי סרק, סרק? האם ניסו לדרוס אותו? מישהו חתך את צמיגי מכוניתו? ריססו לעיניו גז פלפל? כלום מכל זה לא קרה לרוטמן ואף לא לאיש מה"צד השני המושתק באלימות בין כותלי האקדמיה". וכל האירועים האלו קורים שנה אחר שנה ל"פורעים מהשמאל הקיצוני".

אתם אלו ש"הובלתם לאובדן דרך", פועלכם מאיים על קיומה של מדינת ישראל, אותה אתם נחושים לחרב. אנחנו לא נתייאש, לא נוותר, ונילחם בכם עד חורמה עד שננצח.

בלי שום ברכה,

איתן דומאני

פרופסור אמריטוס

מכון ויצמן למדע

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

••• Prof. Ariel Porat, President
president@tauex.tau.ac.il

אוניברסיטת
תל אביב
TEL AVIV
UNIVERSITY

••• פרופ' אריאל פורת, נשיא

30.5.23

אדוני שר החינוך,

קיבלתי בתדהמה את מכתבך המופנה ליו"ר ור"ה ואלי באופן אישי. לפני שאתייחס לאירוע שהתקיים באוניברסיטת תל אביב לפני יומיים, הרשה לי להתייחס במילים אחדות להאשמותיך הכלליות יותר, וזאת בהמשך למכתב ור"ה שיצא אליך לפני שעה קלה, ואשר אף אני חתום עליו.

מעולם לא היתה השתקה או סתימת פיות, לא באוניברסיטת תל אביב, ולא באף אוניברסיטה אחרת. בכל האוניברסיטאות בישראל יש מקום לכל דעה, של ימין ושל שמאל. חופש הדעה, חופש המחשבה והחופש האקדמי, הם נשמת אפנו. בלעדיהם, לא היתה האקדמיה הישראלית מגיעה להישגים הכבירים אליהם הגיעה, הישגים אשר תרמו כה הרבה לחוסנה הכלכלי, הבטחוני והרוחני של מדינת ישראל.

אתה לעומת זאת, אדוני השר, מיום הכנסך לתפקידך כשר החינוך, נוקט פעולות שונות שמטרתן האחת והיחידה היא פגיעה בחופש האקדמי של האוניברסיטאות. אתה עושה זאת כי אתה מבין ויודע שבישראל, כמו בכל מדינה דמוקרטית, מן האוניברסיטאות יוצאות ביקורות נוקבות על הממשלה. את זה ברצונך למנוע. מכתב ור"ה מפרט את הדברים ולא אחזור עליהם כאן.

אשר להאשמותיך המתייחסות לאירוע חה"כ רוטמן: חה"כ רוטמן הוזמן להשתתף בפאנל על ידי שני תאים של אגודת הסטודנטים שלנו. על אף שחבר כנסת זה קנה לו שם של "המשתיק הלאומי", לא הססנו לרגע ואישרנו את הזמנתו לקמפוס. יתרה מזו, נערכנו בכוחות מתוגברים, כי ידענו שעלולה להיות מחאה משמעותית כנגד אדם שמסמל יותר מכל אחד אחר את המהפכה החוקתית, לא רק בתוכנה, אלא גם בסגנון האלים של קידומה. האירוע אכן הפך קשה לשליטה. הדיווחים על אלימות מחוץ לאולם הדיון אליו הוזמן חה"כ רוטמן באו משני הצדדים ואנחנו בודקים אותם. אני יודע מכלי ראשון, כי שני חברי סגל שלנו נפצעו עקב פעילות אגרסיבית של המאבטחים. חשוב להדגיש כי מחאה כנגדו של חה"כ רוטמן היא לגיטימית לחלוטין, ובאה מצד כאלו שרואים בו סכנה קשה ומוחשית לדמוקרטיה הישראלית. למען הסר ספק אומר את המובן מאליו: אני וחברי מגנים בכל לשון אלימות מכל סוג, זאת להבדיל ממחאה לגיטימית.

צר היה לי שהמחאות באולם בו התקיים הדיון, לא אפשרו לחה"כ רוטמן להשלים את דבריו. זאת, לא בגלל שאני חס עליו – לחה"כ רוטמן יש הזדמנויות להשמיע את דעותיו יותר מכל אדם אחר, והוא עושה זאת לא אחת תוך השתקתם של אחרים – אלא מפאת הכבוד שאני וחברי רוחשים לתלמידים שלנו אשר הזמינו אותו, ואשר היו מעוניינים לשמוע את דבריו.

אני תמה עליך אדוני השר, כיצד מאירוע בודד, שאינו מעיד על כלום, אתה יוצא בהתקפה שלוחת רסן על האקדמיה כולה.

בכבוד רב,

פרופ' אריאל פורת

נשיא אוניברסיטת תל אביב

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

סתימת פיות לרוטמן? עמדת המיעוט במטה המאבק של האקדמיה

פרופ' דורון כהן

המחלקה לפסיקה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

להלן אציג את עמדת המיעוט במטה המאבק של האקדמיה, בדיון שהתקיים לקראת הפאנל שאליו הזמן רוטמן בתל אביב. כמו כן אבהיר מדוע העמדה הנגדית של הרוב היא לגיטימית; ומדוע בכל זאת אני סבור שהרעשת הפאנל היתה טעות.

הצורה הראויה למחות על דבריו של מישהו שלא מסכימים איתו:

- (א) הפגנות מחוץ לאולם.
- (ב) החזקת כרזות בתוך האולם.
- (ג) קריאות בוז במקום מחיאות כפיים.
- (ד) קריאות ביניים רק במידה הנורמטיבית ולגופו של עניין.

זו צריכה להיות הנורמה עבור הרצאה/כנס/סמינר/פאנל שמתנהל במסגרת אקדמית. התנהגות מסוג אחר מצטיירת כהתנהגות של אספסוף. מצד אחד יש חופש ביטוי (לשאת דברים בפאנל), מצד שני יש את חופש המחאה (להפגין, אבל בלי להחריב את הפאנל).

אז מדוע הרוב חשבו אחרת? כדי להבהיר את הסוגיה מזכיר לעצמנו שגם לרצוח זה לא ראוי... אבל... האם זה לגיטימי מבחינה מוסרית לרצוח את היטלר? לבצע סיכול ממוקד של מחבלים? להתנקש בראש ממשלה מכהן? אני מניח שרוב הישראלים יענו את התשובה הבאה: (א) זה לגיטימי לבצע התנקשות רק במקרים קיצוניים ביותר שבהם האויב הוא בבחינת פצצה מתקתקת, שמאיימת על קיומנו. (ב) ההחלטה לבצע פעולה כזו כפופה לעקרון של מידתיות, כלומר, היחס בין האפקטיביות שלה לבין הנזק ההיקפי צריך להיות גבוה.

המקרה שבו אנו דנים הוא לא כל כך דרמטי. רוטמן הוא לא וולדמורט, ואנו לא מדברים על רצח אלא על סתימת פיות. מדוע לגיטימי לחסום את חופש הביטוי של רוטמן? התשובה ברורה. מדובר באדם שמאיים על הקיום של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית. הוא מנסה להפוך את ישראל לדיקטטורה, שבה הרשות המבצעת יכולה לקבל כל החלטה, גם לגבי כללי המשחק, וגם לגבי חירויות הפרט, ללא כל ביקורת שיפוטית. מול איום קיומי כזה, ששובר את כללי הדמוקרטיה, יש הצדקה לסתימת פיות. זו הדוקטרינה שידועה בשם דמוקרטיה מתגוננת, דוקטרינה שאומצה בעקבות עליית הנאצים לשלטון בדרך לכאורה דמוקרטית, בדרך שלכאורה שיקפה את רצון הרוב...

אז לסתום את הפה לרוטמן זה לגיטימי. אבל האם זה חכם? מה האפקטיביות של זה? מה הנזק ההיקפי של זה? כאן נמצאת הביקורת שלי על עמדת הרוב.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

יש שלושה נימוקים שנראים לי מכריעים:

הנימוק הראשון: המטרה של כל פעולת מחאה צריכה להיות להגדיל את היקף התומכים במאבק. התנהגות שנתפסת כפעולה של אספסוף מרתיעה קבוצה לא מבוטלת של אנשים שפוטנציאלית תומכים במאבק. גם לשימוש באלימות יהיה אפקט דומה. אלימות אולי מלהיבה ומשלהבת חלק מהתומכים, אבל מרתיעה אחרים, ובמאזן הסופי מזיקה.

הנימוק השני: צריך להכיר בכך שיש במדינה קבוצה גדולה של פשיסטים ("אם תרצו"). מחר אולי נארגן באוניברסיטה פאנל על יום הנכבה. האנשים האלה יגידו שהתיחסות לנכבה היא לדעתם "איום קיומי" על

מדינת ישראל, ויחליטו להרעיש את הפאנל. מה נוכל להגיד להם? שאין להם זכות לסתום לנו את הפה? מהרגע ששברנו את הנורמה האקדמית, זה יכול לפעול נגדנו כבומרנג.

הנימוק השלישי: לתת במה לרוטמן זו הדרך המוצלחת ביותר לגייס את דעת הקהל לטובת המאבק. רבים מהליכודניקים הזדעזעו לקרוא את מה שאמר רוטמן בראיון לעיתון "הארץ". הכתב שאל את רוטמן מה דעתו על החלטת בג"ץ שחייבה את המדינה להגן על הילדים של עוטף עזה. תשובתו היתה: "ילדים קטנים שחוטפים טילים זה דבר לא פופולרי, אבל מיגון עולה כסף. טוב שלא אמרת ארנבוניים חמודים עם עיניים כחולות. די, חלאס עם השטויות. הרי המיגון עלה כסף, נכון? מישוהו שילם אחרי שבגץ נתן פסק דין או שהכסף הגיע מהאוויר? מה עם סדרי העדיפויות? מה בא על חשבון מה? [...] הרי אפשר להמשיך עם הפופוליזם הזה עד אין סוף. אז בג"ץ יצא גבר, כל הכבוד. אבל הכסף הזה חסר איפשהו". היום, לאחר אישור התקציב, אנו כבר יודעים מה סדר העדיפויות של הקואליציה... וברור שהפריפריה משעממת את ביבי רוטמן ושותפיו.

נחזור למסגרת האקדמית... רבים מפעילי המחאה באוניברסיטאות הם מן הסתם חברי סגל במחלקות של מדעי הטבע, הנדסה ורפואה, ולא עוסקים בדיסציפלינות שמשיקות לענייני פוליטיקה וממשל. אני לדוגמה פיזיקאי... לא נעים להגיד, אבל בדרך כלל אנו מעדיפים להסתגר במגדל השן, ולהתווכח על יסודות המכניקה הקוונטית. מיותר לציין שהקליטה והקידום של חברי סגל במחלקות שלנו מבוססים על מצוינות, ולא על שיקולים זרים. הניסיון של הקואליציה לבצע הפיכה משטרית תפס אותנו בסיטואציה לא פשוטה. אנו מנסים לגבש את הדרך הראויה להגיב כאזרחים על מהלך שיזיק לחברה הישראלית בכלל, ולאקדמיה בפרט. צריך לשים דברים בפרופורציה: המפגש בין האקדמיה לבין הפוליטיקה הוא בשוליים. קונפליקט מתרחש כאשר פוליטיקאים מגיעים לקמפוס. אנו מגיבים. לא תמיד בחכמה.

פרופ' ג'יהאד אל-סאנע אוניברסיטת בן גוריון בנגב

וחוסר בטחון מדכא את החשיבה החופשית והיצירה. לאורך ההיסטוריה, המדע שגשג במרחבים שספקו ביטחון אישי וחופש מחשבה, לכן קשה לדמיין אקדמיה יצירתית לאורך זמן ללא דמוקרטיה.

לצערי הדמוקרטיה הישראלית נולדה צולעת, היא פסעה על חלקה מאזרחיה, במיוחד הערבים, בהרבה תחומים. דמוקרטיה אמיתית לא צריכה חוק לאום, שמהווה מדרון חלק לרמיסת עקרון השוויון.

במרחק קטן מכאן חיים אזרחים בדואים בלי זכויות בסיסיות, ללא קורת גג, ללא מים זורמים, וחשמל. המונח של כפר לא מוכר נוגד את הבסיס של דמוקרטיה, במיוחד שיש עשרות חוות בודדים ליהודים שפזורות בנגב ונהנות מתשתיות רבות.

ההזנחה המתמשכת של חלק מהאוכלוסייה עולה לכולנו ביוקר, אנו מפסידים תרומה של הן אנושי משמעותי, והפגיעה מכרסמת בהישגי האזרחים התורמים והיוצרים.

ערב טוב לכולם,

אני חרד, אני חרד ממצב שבו צריך להתקיים ערב כזה כדי להילחם על הזכות הבסיסית של שמירה על הדמוקרטיה ושלטון החוק.

כולנו למדנו בבית הספר על העקרון החשוב של הפרדת רשויות בשלטון דמוקרטי, זה נחוץ במיוחד למערכת המשפט בכדי להגן על הצדק, על הזכויות של המיעוט, הנשים, המוחלשים, נעדרי הייצוג והכוח.

דמוקרטיה היא שלטון החוק ולא שלטון הרוב, וכולנו צריכים להיות שווים מול החוק שאמור להשתלב במרחב הדמוקרטי.

דמוקרטיה לא יכולה להתקיים עם חוקים או מהלכים גזעניים שמפלים חלק מהאזרחים או רומסים זכויות המיעוט.

חופש הביטוי והחשיבה הוא ערובה לחוסן הדמוקרטיה, תפקיד האזרח החופשי להגן על הדמוקרטיה בכדי שתגן עליו בחזרה. פחד

20
במאי
2023

ושלום. דמוקרטיה צריכה לחנך לזכויות אדם כחלק אינטגרלי מזכויות אזרח. את תוצאות הכיבוש אנו חווים בימים אלו ... זה לא ייפסק עד שימיט אסון על כולנו.

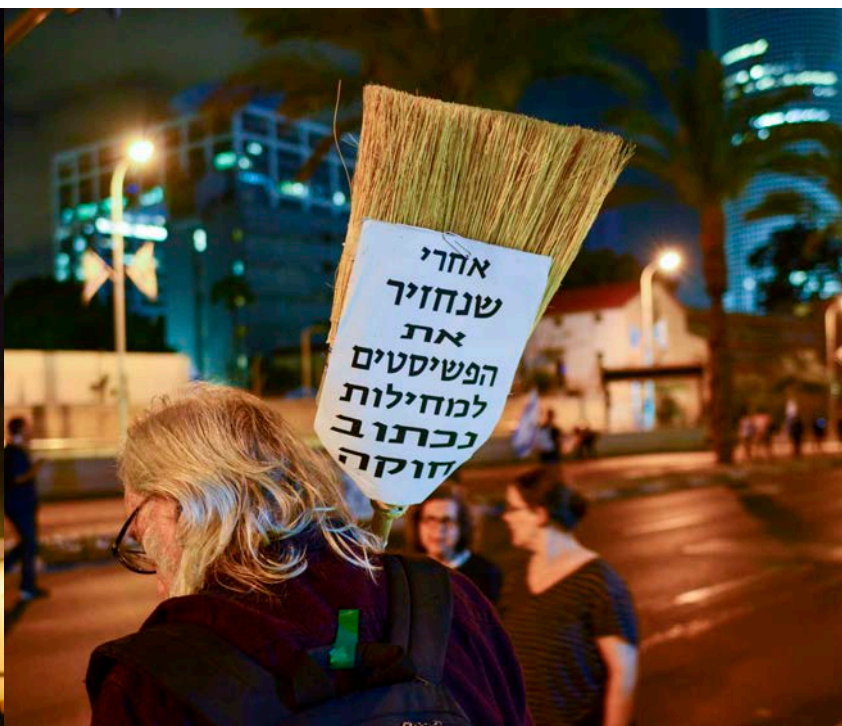
בכל זאת, אני מעדיף לחיות בדמוקרטיה צולעת ולא בדיקטטורה, אני, ולא רק אני, אלא רוב התושבים הערבים כאן, מאמינים שיש הזדמנות לצעוד יחד לעתיד טוב יותר, לתיקון היסטורי שיבטיח שוויון, חופש, חיים משותפים, וכבוד הדדי לכולנו.

אני גם מאמין, כדי שהזדמנויות יתממשו וחלומות יתגשמו, צריך לעבוד, להיאבק, לא להרפות ולא להתעייף, **כי בסופו של דבר, אנחנו, החפצים לחיים טובים יותר ... ננצח.**

דמוקרטיה חייבת לספק בטחון אישי לאזרחיה, זה תפקיד המדינה. האלימות בחברה הערבית היא תוצאה של הזנחה פושעת של המדינה לאורך שנים, הזנחה שכולנו, ערבים ויהודים סובלים ממנה ומשלמים מחיר כבד.

אוי לה לחברה שרואה את הפתרון לפשיעה בנטילת החוק לידיים וקריאה לכולם לשאת נשק. אני לא אמור ליטול נשק בכדי להגן על הבית שלי. לילד שלי יש את הזכות לשון בשקט בלי פחד יריות או פשיעה משתוללת. לבן שלי יש את הזכות לצאת לבלות בלי הפחד שלא יחזור. זה לא מסתיים כאן, כי קיים חשש אמיתי שארגוני פשע ישתלטו על השלטון המקומי ואפילו ימנעו מקבוצות מסוימות להגיע לקלפיות בבחירות הקרובות.

דמוקרטיה לא מתקיימת לצד כיבוש ודיכוי, דמוקרטיה לא יכולה לשלוט בכוח בעם אחר, ביטחון לא משיגים במלחמות אלא בשיח

דר' אלמוג בהר אוניברסיטת תל אביב

15
במאי
2023

"מפחד משותף
לחזון משותף"

חזון משותף. עתיד משותף. מתוך תחושה שרק הכרה במורכבות העבר שלנו, ושרטוט של עתיד אלטרנטיבי, יעניקו לנו מפה לנווט בעזרתה דרך יציאה מן ההווה האלים והמאיים שבו אנחנו עומדים.

אנחנו זקוקים לדמיון פוליטי חדש, שייסמן אופק של אפשרויות שקודם לכן היו בלתי ניתנות לדמיון, כדי שנוכל לצאת מן המבוך שאל תוכו הובלנו.

וכשקמנו לנסח את הסיפור שלנו הבנו, שמבחינתנו חשוב להתחיל מן ההבנה שמעולם לא הייתה כאן דמוקרטיה שלמה. עוד לא.

כערבים, כמזרחים, כיוצאי אתיופיה, כיוצאי ברית המועצות לשעבר, כנשים, כלהט"בים וכפליטים, לא הגענו עדיין לדמוקרטיה, אותה דמוקרטיה שרוצים לקחת מאיתנו עכשיו, ושאנחנו צועקים בשמה ואת שמה עכשיו, ושעכשיו עלינו לנסח את תוכנה ומהותה ועתידה. ודווקא שעת משבר זו היא שעת כושר חשובה ליצירת חזון פוליטי חדש שאומר לא לסדר החדש מבית מדרשם של הכהניסטים וחבריהם, ולא לסדר הישן שהדמוקרטיה שלו לא כללה את כולנו.

וכדי ליצור כעת מחנה דמוקרטי, מול מחנה הדיקטטורה, הכהניזם והמשיחיות האלימה, עלינו לומר במילים מפורשות:

לא לדיכוי הפלסטינים בשטחים ובישראל, וכן לפתרון מדיני ולשותפות דמוקרטית אמיתית; בלי שותפות יהודית-ערבית משמעותית והסדר, מחנה הכהניזם והמשיחיות יוסיף להוביל לדיקטטורה גם ליהודים, כדי להתנגד לרעיון של דמוקרטיה גם לערבים.

אנחנו עומדים כאן יחד ברחובה של עיר בגלל פחד משותף.

גילינו שנאשם מושחת הבורח מאימת הדין, בנימין נתניהו, כרת ברית עם אדריכלי הדיקטטורה יריב לויין ושמחה רוטמן, עם מובילי הכהניזם המבקשים ליצור תשתית חוקית לאפרטהייד ורואים באלימות הזדמנות לנכבה שנייה, בצלאל סמוטריץ' ואיתמר בן גביר, ועם גורמים ריאקציונריים, המבוהלים מהשינוי בזכויות נשים ולהט"בים בדורות האחרונים, ומתחזים כאילו הם מדברים בשם אותנטיות יהודית מדומיינת, כגון מפלגת נועם ואבי מעוז.

ופחד הוא כוח פוליטי חזק. המהלכים האלימים והאטומים של הממשלה לקידום דיקטטורה הצליחו באמת להפחיד מיליוני אזרחים. הם הצליחו להוציא מאות אלפים לרחובות, באופן שמאבקים קודמים לא הצליחו, והם עוד יוציאו שוב מאות אלפים לרחובות.

הפחד הצליח לעכב חלק מהחקיקה האנטי-דמוקרטית, והבהיר לחברי הממשלה, לחבריה המושחתים והמסיתים, לחבריה המסתפקים בתעמולה ובשירות השליט ולא הציבור, ולחבריה השתקנים המסתפקים רק באחיזה בכוח, שיש מחירים שהם יצטרכו לשלם על התנהגותם.

אבל פחד לבדו אינו מספיק. בחודשים האחרונים ישבנו יחד חברים ופעילים, במסגרת הקולקטיב המזרחי-אזרחי שהקמנו, לנסח גם

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

ירושלים

ויומיים אחרי המימונה עלינו לזכור גם את מילותיו של הפייטן רבי דוד בחגלו למימונה, כדי שנזכור את העבר ואת האפשרויות לעתיד, בפיוטו "אתם יוצאי מערב":

"שְׁמָה עֲבָרִים וְעֲרָבִים, יַחְדּוֹ כָּלֶם מְסָבִים.
וְאֵת לִבָּם מְטִיבִים. עִם כָּלִי שִׁיר וְגִינָה...
וְלֹא נִכָּר הָעֲבָרִי. לִפְנֵי אָחִיו הַהֲגָרִי.
אִם עִירוֹנִי אוֹ כִפְרִי. רוּחַ כָּלֶם נִכּוֹנָה.
נֶשֶׁם טֶשֶׁטְשׁוּ הַתְּחוּמִים בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים.
אֶלְמָלָא אֲנָשֵׁי דְמִים. אֲשֶׁר עַל הַמְּדִינָה.
הֵמָּה הַמְּגוּגִים. מוֹסְרִים עִמָּם לְהוֹרְגִים.
כִּי לְכַתְרָם דּוֹאֲגִים. לֹא לְנֶפֶשׁ נִעְנָה.
עֲזְבוּ רִיבוֹת וּמְרוֹרִים. לְעַד וּלְדוֹרֵי דוֹרִים
וְעַל שְׁלוֹם וְדוֹרִים. קְרִיאוֹת הוּי תַּחְדָּלְנָה."

לא לדיכוי הכלכלי והתרבותי והפוליטי של מזרחים ויוצאי אתיופיה וערבים, וכן לשינוי דרמטי של סיפורה של החברה, הכולל גם חלוקה מחדש של משאבים וקרקות לעיירות הפיתוח וליישובים הערביים, כדי להוביל לשוויון הזדמנויות בחינוך, בתעסוקה ובתרבות, וכן, בסופו של דבר גם לשנות את פני הכנסת, הממשלה, בית המשפט העליון, התקשורת, האקדמיה וגם חזית המחאה.

לא לצמצום וניכוס היהדות שלנו לסיפור אחד, אם על-ידי המדינה המבקשת לעשות לה רדוקציה ללאומנות וצבא ואנטי-ערביות, ואם על ידי האורתודוקסיה הפוליטית המובילה לרדוקציה לארבע אמות של הלכה, ריאקציה לזכויות נשים ולהט"בים, ולתפיסת עליונות יהודית,

וכן לשבעים הפנים של היהדות, בתוכה גם המסורתיות שלנו, שכלל אינה שמרנית, אלא דווקא מהפכנית וביקורתית.

עלינו לזכור את שכתב המשורר מחמוד דרוויש בספרו "حالة حصار", "מצב מצור": "تُرَبِّي الأمل", "נגדל את התקווה": כדי שתהיה תקווה עלינו לגדל את התקווה.

פרופ' יעל ברדה האוניברסיטה העברית

25

במרץ

2023

"שעת רצון אזרחית"
שלום,

כולנו כאן הערב כי אנחנו רוצות שישראל תהיה דמוקרטיה

אנחנו לכאן כדי להתנגד להפיכה המשטרית האלימה הזאת

תסתכלו סביבכן. תראו את כל האנשים שבחרו לצאת מהבית כדי לאמר - אנחנו דורשות זכויות. אנחנו דורשות שיויון.

תראו איזה כח יש כאן. ערב טוב חיפה.
مساء الخير حيفا

אנחנו ברגע מסוכן, אבל גם ברגע פוליטי מדהים

וכולם יצאו מהבית לאמר לממשלה שלאזרחות יש משמעות. שלאנשים יש משמעות.

שלא נסכים שלממשלה יהיה כח בלתי מוגבל. - צעקות

זוהי שעת רצון אזרחית
זה הרגע שלנו

זה הרגע להגדיר מחדש למה אנחנו מתכוונות כשאנחנו אומרות "אנחנו".

כי יצאנו מהבתים, סוף סוף כדי להגיד

כי אין דמוקרטיה בלי אזרחות.

ואין דמוקרטיה בלי ערכים

שיויון

וחירות

ויצוג לכל הקהילות

ואין דמוקרטיה בלי שתהיה רשת ביטחון

חברתית של דיור וחינוך ופרנסה ובריאות. לכולם. בארץ לכולם.

אבל צריך לאמר את האמת. גם עבור הקהילות שלא כאן איתנו הערב. אני חלק מקולקטיב מזרחי - אזרחי ועבור אנשים רבים וקבוצות רבות, ישראל לא היתה באמת דמוקרטיה. עבור מזרחים ומזרחיות, אתיופים ואתיופיות, עולי ברית המועצות ועבור הפלסטינים אזרחי ישראל, ישראל לא תמיד ממש דמוקרטיה. ועבור הפלסטינים בשטחים, שחיים תחת שלטון צבאי 55 שנה, בטוח שלא היתה דמוקרטיה.

כי כשחיים בעוני ובמחסור ובאפליה שיטתית, קשה בכלל לדבר על דמוקרטיה.

אבל הראשונים שיפגעו מההפיכה, מהשחיתות והעברת התקציבים למיעוט האזרחים שבשטחים - הם העניים, קבוצות מוחלשות ובלתי מיוצגות.

רוטמן, ולוין וסמוטריץ ונתניהו משקרים, שהם עושים את הפיכה המשטרית בשם המזרחים. כאילו נגד האליטות. זאת הסתה נגד מזרחים. כאילו בשמם רוצים לקחת לאזרחי ישראל את הזכויות.

אבל זה לא יעבוד להם. כי כמו שאמר פעם הפנתר השחור, סעדיה מרציאנו - אם לא תהיה דמוקרטיה לכולם - לא תהיה דמוקרטיה.

ואנחנו כאן ברגע פוליטי מסוכן.

אבל הוא גם רגע פוליטי מדהים.

זוהי שעת רצון אזרחית לדמיין עתיד אחר אל מול הממשלה הכהניסטית הזאת- לייצר את המהפכה המשטרית שאנחנו רוצות לראות.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

המאבק של כל מי שנמצא כאן היום חייב להיות למען דמוקרטיה לכולם - ארץ לכולם

רק בשותפות נצליח.

לתת לנשים להוביל, לתת למזרחיות ולמזרחים להוביל, לתת לפלסטיניות אזרחיות ישראל להוביל

להוביל את הדרך לשיויון.

כי אין כזה דבר דמוקרטיה בלי שיויון.

הגיע הזמן שנדבר על המהפיכה המשטרית שהיינו רוצים

מהפכה משטרית שמעניקה שיויון ויצוג הולם

דמוקרטיה למזרחיות

דמוקרטיה לפלסטיניות

לחרדיות

לאתיופיות

ליוצאות בריה"מ

לכל מי שחוגגת פסח - חג שמח!

ולכל מי שצמה ברמדאן- רמדאן כרים

וגם פסחא!!!

זו המהפכה המשטרית שאני רוצה

שלום, ושיויון וצדק חברתי. בארץ לכולם.

כי מגיע דמוקרטיה חכויות למי שהממשלה

שולטת בו מהירדן ועד הים.

אנחנו לא כאן כדי לשמר את הקיים
אנחנו לא כאן לחזור על טעויות עבר.

אנחנו כאן כדי לבנות עתיד חדש
הפנים שלנו לעתיד, לבנות הסדר חברתי ומדיני
כולל במולדת משותפת. שיבטיח דמוקרטיה
לכולם.

כולנו שייכים לפה. אבל מפלגים בינינו. עוד
מעזים להגיד, שזה בשם "ישראל השנייה".

בושה

האם אי פעם ראיתם אותם בהפגנות של
הקהילה האתיופית?

ראיתם אותם שוכבים על הכביש כדי למנוע
פינויים בגבעת עמל?

ראיתם אותם נאבקים למען דיור ציבורי?

ראיתם אותם פועלים להפסקת ניתוקי חשמל
לעניים?

ראיתם אותם פועלים כשהמשטרה פיזרה
באלימות קשה הפגנות של חרדים?

ראיתם אותם הופכים עולמות בשביל תקציבים
לילדי נתיבות ואופקים?

האם ראיתם אותם מעבירים את חוק האיזוק
האלקטרוני כדי להגן על נשים?

סליחה אדיס אלבנה

סליחה

לא לא לא

פרופ' גיא דוידוב האוניברסיטה העברית

"השלכות ההפיכה המשטרית על דיני העבודה"

20
בפברואר
2023

לפני כמה ימים, השר סמוטריץ' וח"כ רוטמן קיימו שיחה עם הציבור בפייסבוק כדי להסביר את ה"רפורמות". אחת השאלות שהופנתה אליהם מהקהל היתה "מי ישמור על הזכויות שלנו". התשובה המדהימה של סמוטריץ' היתה "אני". זה מצחיק, באופן עצוב כמובן, משתי סיבות. ראשית כי הוא מצפה שנסמך על כך שהממשלה לא תפגע כלל בזכויות, תשמור על עצמה שלא לפגוע בזכויות. הוא למעשה מודה שלאחר ה"רפורמות" לא יהיו שום איזונים ובלמים, לא תהיה הפרדת רשויות, חזו כבר לא תהיה דמוקרטיה. הסיבה השנייה היא שאנחנו כבר יודעים טוב מאד מה התוכניות של הממשלה לאחר חוקי ההפיכה המשטרית, והתוכניות האלה כוללות פגיעה בהרבה מאד זכויות.

ההפיכה המשטרית היא תשתית לביצוע תכניות המשך, שהממשלה תוכל לבצע ללא ביקורת של יועצים משפטיים או בתי משפט. למשל ביטול משפט נתניהו, סיפוח השטחים במידה כזו או אחרת, ולהנציח ולהעמיק הפליות שונות, כמו אי-גיוס של חרדים לצה"ל, העדפה למתנחלים בכל מיני היבטים, הפליה של נשים, שחיתות במינויים ובחלוקת תקציבים. לצד הדברים האלה מתוכננת גם פגיעה בזכויות עובדים, שעליה אני רוצה לדבר – זה תחום ההתמחות שלי.

ראשית יש כוונה, שכבר פורטה בהצעת חוק שהציג רוטמן, לפגוע בארגוני עובדים. צריך

להגיד שדמוקרטיה מתפקדת היא תנאי הכרחי לקיומם של ארגוני עובדים וליכולת הפעולה שלהם באופן אפקטיבי. במדינות דמוקרטיות ארגוני עובדים הם מרכיב מרכזי בחברה האזרחית. לעומת זאת אין שום דוגמא בעולם למדינה שאינה דמוקרטית וארגוני העובדים בה הם בעלי כוח או תפקיד משמעותי. שליטים שמבקשים לשמר את כל הכוח בידיהם נוטים מטבע הדברים לפרק כל מעוז כוח אחר, ולא מאפשרים לארגוני עובדים להפעיל את כוחם. לכן זה לא מפתיע שהצעת החוק של רוטמן, שמלמדת מה צפוי לנו בשלב הבא, כוללת שורה של צעדים קיצוניים בכיוון הזה: צמצום דרמטי של זכות השביתה, ביטול היכולת לגבות דמי טיפול ארגוני-מקצועי מכל מי שנהנים מהסכמים קיבוציים, פגיעה באוטונומיה של ארגוני עובדים, ועוד. אגב, אותו מהלך קרה בהונגריה, צמצמו שם מאד את זכות השביתה ופגעו בארגוני עובדים כחלק מההפיכה המשטרית שם.

התכנית לפגוע בארגוני עובדים נובעת לא רק מהרצון לנטרל כל גורם עם כוח, אלא גם מתפיסה נאו-ליברלית של קפיטליזם קיצוני, אמונה מוחלטת בשוק חופשי והתנגדות לזכויות עובדים – תפיסה ששותפים לה חלק מחברי הכנסת מהימין שצברו כוח בממשלה הרבה מעבר למידת התמיכה בכך בציבור. לכן יש כוונה גם לפגוע בזכויות פרטניות, למשל לאסור על הסכמים שנותנים ביטחון תעסוקתי. בשלב הבא אפשר לצפות לפגיעה בקוגנטיות של חוקי העבודה, כלומר לאפשר לעובדים לוותר, "בהסכמה", על הזכויות שלהם מול המעסיק. שוב, זה בדיוק מה שקרה בהונגריה. למעשה, סמוטריץ' כבר התבטא שהוא

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

ירושלים

במגזר הציבורי, וכן בביטול חקיקה מקליפורניה שהקנתה לנציגים של ארגוני עובדים זכות כניסה למקומות עבודה לצורך איגוד העובדים. לגבי זכויות פרטניות, הם נתנו תוקף לסעיף בוררות בחוזי עבודה, שלפיו עובדים מנועים מלפנות לבתי משפט כדי לאכוף את זכויותיהם, ויכולים לפנות רק לבוררים שבפועל ממונים על ידי המעסיק. הפסיקות האלה הן תוצאה של מינוי שופטים בידי פוליטיקאים על בסיס אג'נדה פוליטית קיצונית.

הערה אחרונה לגבי המקום של ההסתדרות במאבק עכשיו. די ברור שאם ההסתדרות רוצה לשמור על הכוח שלה ועל היכולת שלה להמשיך לפעול באופן אפקטיבי, היא צריכה להצטרף למאבק נגד ההפיכה המשטרית, כי בשלב הבא כבר יהיה מאוחר מדי. אם חוקי התשתית של ההפיכה עוברים, יהיה להם מאד קשה, כנראה בלתי אפשרי, להתנגד לחקיקת ההמשך שתפגע ישירות בארגוני העובדים ובזכויות פרטניות של עובדים. כעקרון שביתה שאינה קשורה בכלל לתנאי עבודה נתפסת לפי הפסיקה כשביתה פוליטית אסורה, כלומר היא לא תהנה מההגנות שיש כיום לשביתה בדיני העבודה. אבל לפי הפסיקה, כשמדובר בשביתה כנגד חקיקה שתביא לפגיעה בזכויות עובדים, זו שביתה "מעין פוליטית" ומותרת. להערכתנו על כן הם יכולים וצריכים לשבות.

סבור שאין בכלל צורך בבתי דין לעבודה, כי לדעתנו חחה עבודה הוא כמו כל חחה אחר, כמובן תוך התעלמות מפערי הכוחות בין הצדדים.

אם זו הגישה, תחשבו מה זה אומר על מינוי שופטים לבתי הדין לעבודה, בהנחה שהם בכלל ימשיכו להתקיים, כאשר מינוי שופטים יהיה בשליטת הקואליציה בלבד. זה יביא להרס בתי הדין לעבודה. הם יתמלאו בשופטים בעלי גישה של שוק חופשי שמנוגדת לתכליות של דיני העבודה, שיצמצמו את תחולת החוקים שעדיין יישארו בתחום ויימנעו מפיתוח של דיני העבודה במקומות שבהם יש לאקונה. בנוסף, לשופטים תהיה מחויבות לשרים שמינו אותם ויכולים לקדם אותם, מה שצפוי להביא להעדפת הממשלה שלעיתים קרובות היא צד בדיונים בבתי הדין (בין אם כנתבעת או כמי שמבקשת צווי מניעה).

בהקשר זה אפשר לראות מה קורה בארצות הברית. שם אמנם יש מגוון איזונים ובלמים אחרים, שאצלנו לא יהיו אם תעבור ההפיכה המשטרית, אבל בהקשר הספציפי של מינוי שופטים, ארצות הברית היא דוגמא למחיר הכבד של מינויים פוליטיים. שופטי בית המשפט העליון שם פגעו בשנים האחרונות קשות בכוחם של ארגוני עובדים, בין השאר בביטול האפשרות לגבות דמי טיפול ארגוני-מקצועי

פרופ' עירד יבנה הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

 20
 בפברואר
 2023

יצירתיות בלי חירות-מחשבה, ואין חינוך בלי חופש-מצפון. ואם האקדמיה מאוימת, ואם היצירתיות משותקת, ואם החינוך נופל שדוד – אז אין ולא יהיה כאן חוסן לאומי, או עליונות טכנולוגית, או ביטחון, או יציבות כלכלית וכל הדברים היפים באמת שהורינו ואנו וילדינו יצרנו פה בשבעים וחמש שנות קיומה של המדינה.

לפני שבוע בדיוק הפגנו מול כנסת ישראל – צונאמי של אנשים טובים החרדים לגורל המדינה. ביום רביעי חזרתי לכנסת, הפעם בדלת הקדמית ביחד עם חבריי החוקרים ממוסד שמואל נאמן לחקר מדיניות לאומית. השתתפנו במפגש בנושא: "מגילת העצמאות כחזון מלכד – האומנם?". הרקע לדיון היה מחקר שלנו שהראה כי רוב גדול של אזרחי ישראל – יהודים וערבים, חילונים ומסורתיים ודתיים – רואים בפרק החזון של מגילת העצמאות רעיון מלכד משותף לכלל

בוקר טוב חיפאים משכימי קום! שמי עירד יבנה, ורעייתי ואני, ושלושת ילדינו וארבעת נכדינו כולנו חיפאים גאים. נולדתי להורים ילידי הארץ ממקימי

מדינת ישראל. גדלתי במשפחה ציונית, שירת בצה"ל כקצין שריון, בסדיר ובקבע ושנים רבות במילואים, ובשלושים שנה האחרונות אני בפקולטה למדעי המחשב בטכניון – חוקר ומחנך דורות של מדעניות ומדענים ומהנדסות ומהנדסים שאין כמוהם מוכשרים ויצירתיים בעולם! בכל שנה אנו מעניקים תעודות למאות בוגרות ובוגרים, והם יוצאים לתעשיית ההייטק, וליחידות העילית של צה"ל, ולאקדמיה המפוארת שלנו, והם המנוע לחוסן הלאומי, ולעליונות הטכנולוגית והביטחונית, וליציבות הכלכלית של מדינת ישראל.

אבל אני אומר לכם בוודאות, שבלי דמוקרטיה לא תהיה אקדמיה איכותית בישראל. כי אין

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

אז למה הם נעדרו? אולי משום שלשוחח על ערכי מגילת העצמאות בשעה שמחוללים הפיכה משטרית זה בערך כמו להעלות זיכרונות! מתוקים מליל הכלולות בתור לגירושין ברבנות! זה פשוט מביך מדי. אבל אנחנו – רוב גדול של אזרחי ישראל, החרדים לגורל המדינה ולעתיד ילדינו – אנחנו חייבים לדבר על זה; חייבים להיאבק על זה, ביושר לבב ובלי אלימות, אבל במלוא הנחישות והיחזמה והיצירתיות של מיליוני אזרחים טובים, חייבים להתמיד ולמחות ולשכנע ולהתעקש עד שננצח.

כי אין דרך אחרת ואין לנו ארץ אחרת.

אזרחי ישראל. זהו הפרק שמכיל את ערכי הדמוקרטיה, כולל (אני מצטט מתוך המגילה) "שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; ושמירת המקומות הקדושים של כל הדתות".

בכנס דיברו חברות וחברי כנסת מהימין והמרכז והשמאל: יחמות המפגש אפרת רייטן-מרום ואורנה ברביבאי, וכן מתן כהנא וגדי אייזנקוט ויואב סגלוביץ ומאיר כהן ואחרים, וקשת הדעות הייתה רחבה. אבל שימו לב – למרות שכל 120 חברי הכנסת הזמנו למפגש, לא הגיע אף חבר כנסת מהקואליציה! למה? הרי רובם מצהירים בקול גדול על תמיכה בחזון מדינה יהודית ודמוקרטית – בדיוק זה שמשתקף באופן כל כך צלול בהכרזת העצמאות!

ד"ר אורן יפתחאל אוניברסיטת בן גוריון בנגב

שבוע טוב

וחג שמח באר שבע.

מסא אל-ח'יר,

!!good evening

27

במאי

2023

מול מצב זה אני מסיר את הכובע לקהילת הדמוקרטיה בישראל לחבריי באקדמיה ובאוניברסיטת בן-גוריון, שבאופן חסר תקדים זיהו את הסכנה והתגייסו כולם התגייסות מעוררת השראה למען הדמוקרטיה.

זאת מלחמה על הבית - כי בלי דמוקרטיה אין אקדמיה, אבל בו בזמן -- בלי אקדמיה אין דמוקרטיה!

עוד בעניין הדמוקרטיה, אני יודע שזה עניין רגיש, אך בתור חוקר משטרים, אני מחוייב לאמת - אין דמוקרטיה עם כיבוש! זה אותו מאבק! מי שנלחם נגד הכיבוש נלחם בעד הדמוקרטיה.

מי המובילים את ההפיכה המשפטית? -- רוטמן, לוי, אמסלם, וכמובן שר הקולוניות סמוטריץ' - כולם תומכי התנחלות וסיפוח שהורסים את התשתית הדמוקרטית.

להאמין שסמוטריץ' ובן-גביר, אלופי דיכוי הפלסטינים, ישמרו על דמוקרטיה, זה כמו להאמין לגבר אלים שהוא יעניק רק אהבה. אין מצב!

אז תגידו אתם,

מהי התשובה לגזענים? - דמוקרטיה;

התשובה למספחים - דמוקרטיה;

התשובה למדכאים - דמוקרטיה;

התשובה לעריצים - דמוקרטיה

ברצוני להתמקד לדקה או שתיים בתחום אותו אני חוקר שנים רבות - הדיור והתכנון.

תגידו - למי יש בישראל זכות לדיור?

תחפשו חזק -- ולא תמצאו - אין לאף

שמי אורן יפתחאל, דור שלישי בארץ, גדלתי על גבול הלבנון, כבר 30 שנה, עם משפחתי, ילדי ונכדי - אני גר, חי, נושם ופעיל חברתי בנגב.

מאז ינואר אני אתכם בהפגנות המדהימות - מחמם את הלב לראות - כל הכבוד לכם!!

הכותרת שלי היום "דמוקרטיה אמיתית זה ארץ לכולם ונגב לכולם!!"

בואו נתחיל במבט על ההווה ואחר כך על העתיד.

ההווה - דברים התבהרו לאחרונה -- אנו נאבקים מול מתקפה חזיתית על כל המוסדות הדמוקרטיים.

בחודשים האחרונים הממשלה נתנה לנו הדגמה חיה של חיים בדיקטטורה. כ-150 חוקים אנטי דמוקרטיים כבר רצים במערכת.

ובשבועיים האחרונים גם מתקפה על מוקדי הדמוקרטיה - הרשויות המקומיות, על חופש הביטוי של סטודנטים באקדמיה וכל ארגוני החברה האזרחית.

תגידו -- מישהו שאל או דן בציבור בחוקים האלה? מישהו התייעץ איתנו? לא ולא! פשוט מנחיתים עלינו במכות פטיש!

עריצות הרוב היא אנטי דמוקרטית בעצמה, אבל היות והממשלה קיבלה רק 48% בבחירות, לפנינו בעצם עריצות המיעוט!

בושה! בושה!

ואנו דורשים שוויון לנשים -- כל הנשים,
שזכאיות להיות חופשיות מעריצות הגברים,
ומעריצות הדת!

על השוויון תגן מערכת משפטים מחזקת, ולא
מוחלשת!

"שוויון זכויות – לכול הקהילות!"

מכאן אני קורא לכול תושבי הנגב – בואו
להפגנות, תלחמו למען ארץ לכולם ודמוקרטיה
לכולם -- למענכם למעננו.

ונסיים באחת מסמאות המחאה עם תלבושת
חדשה -

אומרים - דמוקרטיה או מרד

אז מה דמוקרטיה אומרת?

--- רוטמן וסמוטריץ

הגזענות את הארץ שוברת

--- ביבי ובן גביר -

ההפיכה את העם מפוררת

אך האהבה שבאה מכאן

על הרעל שלכם מתגברת

ועם עתיד של שוויון לכולן

את כולנו יחד שחרת

אז תזכרו – זה הדיל -

דמוקרטיה או מרד!!

אחד! טירוף המחירים אותו מובילה רשות
מקרקעי ישראל פוגע ישירות בדור הצעיר –
בילדים של כולנו.

אצל הבדואים, כאן לידינו, עוד יותר גרוע –
לא רק שאין זכות לדיור עשרות אלפים גרים
בפחונים בלי מים, חשמל וכביש!

אין תכניות לדיור ציבורי, לדיור בר השגה, לדיור
חברתי, לדיור להשכרה... המדינה זורקת את
הזוגות הצעירים לכלבים!

זאת דמוקרטיה? לא לא – הפוך, זאת עריצות!
במקום הכי חשוב, בבתים שלנו!

דמוקרטיה, גבירותי ורבותי, זה בית ראוי ובטוח
לכולם!

ומה עם העתיד? - המחאה כעת בצומת

דרכים, זה הזמן לנסח חזון! להגיד 'מה כן',

ולבנות קהילה דמוקרטית חזקה בארץ!

נזכיר, לרבים בפריפריה הישראלית, למשל בערי
הפיתוח, מעולם לא הייתה דמוקרטיה אמיתית,
ולכן אסור לנו לחזור לסדר הישן, של מפאי ושל
הליכוד, המלא הפגמים.

למען רפורמה אמיתית - אנו דורשים את

חוק יסוד השוויון! שקיים בכול המדינות

הדמוקרטיות.

שוויון גמור – הוא החמצן הפוליטי והמוסרי של
הדמוקרטיה.

כמו שמסופר במגילת רות שקראנו אתמול

בחג, כולם יהיו שווים, גם המהגרים כמו

רות המואביה, גם המקומיים, גם הרוב וגם

המיעוטים – כולם!

שוויון זה גם צמצום הפערים הענקיים בחברה

– חייבים להתחיל מייד!

שוויון זה גם – יכלול גם הכרה ביישובים

הבדואים, שרובם נמצאים במקומם לפני קום

המדינה. זהו צעד בסיסי והכרחי לדמוקרטיה!

פרופ' משה יצחקי אורנים

 20
 במאי
 2023

**ערב טוב עפולה ועמק
 יזרעאל!!! ערב טוב גיבורות
 וגיבורי כיפת הברזל
 המיירטת את טילי הזדון,
 המאיימים על דמותה
 ואופייה של מדינת ישראל, כמדינה
 דמוקרטית וליברלית! ערב טוב לשבוע
 העשרים למאבק על הדמוקרטיה!!!**

בספרו הדיס-אוטופי 1984, מפליא אורול לתאר איך שקר הוא אמת, מלחמה היא שלום ובורות ובערות הן כוח בידי השליט להשליט משטר אימה באמצעות שיסוי, הכפפת רשויות האכיפה והשיפוט כזרוע כנועה וצייתנית המבצעת שלו.

אני חוקר שנים רבות את המנגנונים, השיטות והערוצים שהפעילו משטרים דיקטטוריים במזרח אירופה, במיוחד ברומניה, כשמשטר כזה אומר שהוא בא להיטיב עם האזרחים מתכוונים לשלטון ללא מיצרים, מושחת ומשחית שבו מתקיים המשולש הלא קדוש: הון, שלטון, עולם תחתון!!!

אני מגלה דמיון מעורר פלצות בין מה שהתרחש שם, לבין התהליכים המתרחשים כאן, כמו הסתה, שיסוי ציבור בציבור, דמוניזציה של אליטות משרתות על ידי הטמעת כזב על ניצול וקיפוח, על ידי הפיכת ערוצי תקשורת לשופרות תעמולה, ומינוי שרים חנפים, חסרי כישורים, גזענים והומופובים, חסרי כישורים לניהול מדינה בושה!!! צ'אושסקו עם אשתו אלנה ובנם ההולל ניקו מכרו לציבור הרומני דיקטטורה בעטיפת צלופן של רפורמות המיועדות לייסוד דמוקרטיה סוציאליסטית עממית. הטכנוקרטים הקנאיים, המשיחיים ושטופי השנאה יחריב לזין וחבר הכנסת רוטמן, בתחילה בתמיכת וכיום כבר בכניעה השילוש הלא קדוש

הנתניהו'ז, מנסים למכור לנו מדינה שאין בה שומרי סף ואיזונים ובלמים בין הרשויות. פורום קהלת, ארגון מסוכן ומעורר חלחלה, המתעטף באצטלא של מכון למחקר, ולמעשה ארגון משיחי, דתי לאומני, עומד למעשה מאחורי חוקי ההפיכה.

בספר האזרחות למשל, הנלמד במערכת החינוך הטמיעו אנשי הפורום, הנושאים את שם קהלת לשווא, את אחת מחגורות הנפץ לריסוק בדמוקרטיה. בושה!!! דמוקרטיה מבחינתם היא שלטון הרוב ותו לא, דמוקרטיה לטענתו של הטכנוקרט רוטמן היא: עניין פרצדורלי. אין זכויות מיעוטים, אין שיוויון מלא לאזרחים, מה יש בה: עריצות הרוב, כוח חסר מצרים של הרשות המבצעת. ובעוד המו"מ חסר התכלית בבית הנשיא ממשיך, לזין ורוטמן ממשיכים לאיים באקדח החקיקה לחסל את הדמוקרטיה! בושה!!! האם ההשלכות הכלכליות מעניינות אותם? לא!!! האם ההשלכות הביטחוניות מעניינות אותם? לא!!! הבינלאומיות? התרבותיות? המדע, החינוך, ההשכלה הגבוהה, התרבות? לא ולא!!! במקום לעסוק בחיים עצמם: ביוקר המחייה, בתחבורה, בפשיעה, במשילות? במקום כל אלה קיבלנו הפקרות! קיבלנו עליה דרמטית ברציחות באלימות!!! בושה!!! קיבלנו ביזה, שוד לאור יום של מיליארדים מקופת המדינה, לממן את רעבונם הבלתי נשלט של מגזרים שאינם מכירים במדינה, מגזרים משיחיים שמסכנים את תשתית קיומנו כעם, קיבלנו ביזה!!! אבל אתם יודעים מה, בניגוד למדינות מזרח אירופה, המושחתים כאן לא הביאו בחשבון את ההתעוררות המופלאה של ציבור ענק. ציבור שפועמת בו רוח החופש, החירות, הצדק והשוויון. מושג צבא העם

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

עפולה

האיש הזה עם הסלים? קצת ימינה מראשו נמצאת קשת מן התקופה הרומית. קצת ימינה מראשו". אבל הוא זז, הוא זז! אמרתי בלבי: הגאולה תבוא רק אם יגידו להם: אתם רואים שם את הקשת מן התקופה הרומית? לא חשוב: אבל לידה, קצת שמאלה ולמטה ממנה, יושב אדם שקנה פרות וירקות לביתו." אחריותי ואחיי למאבק, הלוואי והחלום הזה היה מתגשם. לצערנו אנחנו בעיצומו של מאבק המצוי כפסע ממלחמת אזרחים, כפסע ממעשה רבן יוחנן בן זכאי, שיצא בארון קבורה מירושלים כדי להציל את עם ישראל מן הקנאים וייסד את הקוד החדש של העם היהודי. לא עוד בית מקדש וקנאות, אלא בית מדרש ותרבות לימוד ומחלוקת. תורה ועבודה! לא נזיף אחווה עם הקמים עלינו להחריב את הבית. רבים בתוכנו כמהים להפרדת כוחות, אם בין יהודה לישראל ואם קנטוניזציה. האמת! כתושב העמק היפה הזה, מפתח לדמיון אותנו חיים כאן כקנטון. עמק פורה, עמק חלום, הנושא עמו היסטוריה ארוכה של קרבות והקרבות, כיבוש השממה והפיכתה לעמק תפארת. הרב קוק ראה בחלוצי העמק ולא בלומדי התורה את גואלי הארץ וגיבוריה. מפתח לתת למשיחיים להתבוסס בהפקרותם, ואנחנו אנשי העמק והגליל, נמשיך לפתח את העמק הזה כלכלית, חברתית ותרבותית. אבל חלום אוטופי זה יביא לקיצו חלום אחר, חלום הקמת הבית הלאומי. ועל כן, בטרם חורבן, אני רוצה לקרוא לחבריי ולמתנגדיי הליברלים, שהשקפתם שונה משלי, חילוניים ודתיים, ערבים ויהודים, בואו נשוחח, בואו נשתף אלה את אלה בכאב, במפריד ובמשותף, בדמיון ובשוני. בואו נקים בית מדרש ברוחו של יוחנן בן זכאי. נדבר על מסד משותף ועל אבן הראשה של הבית הזה ונגרום שבירתנו תהיה ירו-שלום! ולא חורבן! ואין רוח, אין חירות, אין שיוויון, אים השכלה, אין חינוך אין עצמאות ותקווה בלי דמוקרטיה!!!

התרחב והפך לכיפת הברזל של הדמוקרטיה הליברלית. הם לא שיערו את העוצמות שיש בציבור שזה השבוע ה-20 ברציפות יוצא ונלחם וצועק: דמוקרטיה! הם רצו הפיכה וקיבלו מחאה, לא נעצור עד שתהיה לנו חוקה! אנחנו דורשים הסדרה מחודשת של היחסים בין כל מרכיבי הציבור הישראלי, היהודי וגם הערבי. אנחנו תובעים חוקה ברוח מגילת עצמאות!!! סיימנו להיות אסקופה נדרסת! סיימנו להחביא במרתף את ערכינו, ואנחנו מניפים אותם בגאווה, כאן, ובכל צומת, גשר, רחוב ובית וקוראים: שיוויון, שלום, צדק וחירות. אנשים יקרים, השבוע ציינו את יום ירושלים, השנה ה-56 לכיבוש ירושלים ואיחודה. במציאות מתוקנת, ירושלים הייתה צריכה להיקרא ירושלים או ירו-שלום, להיות סמל לסובלנות ולשלום בין עמים ודתות. אבל כאשר שר הטיקטוק והפיתות, השר לביטחון לאומי, מבעיר הבעירות, חניכו של כהנא, מעריץ רוצח ההמונים הארור ברוך גולדשטיין, מתעקש לחולל כאוס בכל מקום שידו הבוחשת והמטרללת מגיעה, ממשיכה ירושלים להיות עיר שמנציחה איבה, מנציחה עקידה, עיר שמשיחי שקר וקנאים הזויים עלולים להבעיר בה וממנה מלחמת כל בכל. בושה!!! ומי יילחם, אם חלילה יפרוץ האסון? מי יישא בנטל שכזה? אנחנו, בנינו ונכדינו, ה"פריבילגים", אליטה משרתת המקריבה את כל היקר לה למען קיום המדינה. ומשום כך עלינו להציב משוואה חדשה: נמשיך לשרת ולשאת בנטל רק אם תהיה כאן דמוקרטיה!!! דמוקרטיה ליברלית, ושיוויון בנטל, ולא ביזיון וביזה! כי אין לנו ארץ אחרת! אנחנו רוצים ירושלים כעיר של בשורה המושתתת על שלום, צדק, שוויון ותקווה, שכנות, ירושלים של תרבות ושירה ולא של אבן ואבק שריפה! בשירו התיירים כותב יהודה עמיחי: פעם ישבתי על מדרגות ליד שער במצודת דוד, את שני הסלים הכבדים שמתי לידי. עמדה שם קבוצת תיירים סביב המדרוך ושמשתי להם נקודת ציון. "אתם רואים את

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

חיפה

גב' שיר ליסק הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

20

במאי

2023

אני שיר, סטודנטית לדוקטורט בטכניון. גדלתי במושב כפר אחים שבשפלה וכיום אני חיה פה בחיפה עם נטע, בת הזוג שלי. אני סטודנטית בטכניון

במסלול ישיר לדוקטורט בתחום של בינה מלאכותית.

אני דור ראשון להשכלה!

במשרת הסטודנטית הראשונה שלי כבר הרווחתי יותר מאבא שלי החקלאי, מאמא שלי שעבדה כאחות עשרות שנים, יותר מאחי הנגר, יותר מאחותי שהיא אחות סיעודית וסגנית מחלקת מיון קפלן, והרבה יותר מאחותי המורה.

ההורים שלי עבדו במרוץ השנים בשביל שאגיע בדיוק למקום שבו אני נמצאת כיום.

אני רוצה לדבר הערב על הקשר בין אקדמיה, אחריות ואמת.

האקדמיה בונה לי עתיד שיאפשר לי להיות בעלת השפעה על מדינת ישראל. זה כוח גדול ועם כוח גדול מגיעה גם אחריות גדולה.

אחי ואחיותי הסטודנטים.ות,

קיימות - זו בעיה פוליטית

זיהום אוויר בנשר שגורם לסרטן ומוות - זו בעיה פוליטית

רצח נשים, ערבים ורצח בכלל - זו בעיה פוליטית

הסטת אנשים באמצעות בוטים - זו בעיה פוליטית

כל אלו בעיות שאפשר ליצור או לפתור באמצעות פיתוח כלים וטכנולוגיות שאנחנו

מקבלות מהאקדמיה ולכן לאקדמיה ולאגודות הסטודנטים יש גם אחריות!

אחי ואחיותי הסטודנטים.ות,

האקדמיה היא חלק מהחברה ויש לה אחריות כלפי החברה!

הניסיון לנתק בין אקדמיה לפוליטיקה הוא לא רק מלאכותי, אלא שיטה של הפרד-ומשול שנועדה לסתום לנו את הפה לאור מחדלים שמתרחשים!

בושה!

אקדמיה, אחריות, אמת

מטרת המדע היא חתירה לאמת:

הועדה למינוי שופטים תאפשר מינויים פוליטיים - זו אמת.

פסקת ההתגברות תאפשר לממשלה לבטל החלטות של בית המשפט - זו אמת.

מדינות עם בית משפט שאינו עצמאי מצמצמות את התמיכה של משקיעים זרים - זו אמת.

העליה ברצח באוכלוסיה הערבית - זו אמת.

התנגדות הממשלה לחוק האיזוק האלקטרוני - זו אמת.

תקציבים סקטוריאליים שתפקידם להנציח את היתבדלות האוכלוסייה החרדית במקום לעודד את שילובם במערכת התעסוקה - זו אמת

תקצוב של כל תלמיד במערכת החינוך

הממלכתית דתית גבוהה בכ%25 מאשר

תלמידה חילונית או מסורתית, מאשר אחיינים

שלי שלומדים במערכת הזו, ובכ%44 יותר

מתלמידה ערביה. - זו אמת

מחאת הסטודנטים בטכניון 35m · 🌐

שיר שלנו נואמת היום בחורב!!
שיר היא דוקטורנטית בטכניון ונותנת את הנשמה במחאה. הפרספקטיבה שלה על המחאה והרלוונטיות שלה לסטודנטיות היא משהו שעוד לא שמעתם על הבמה בחורב - אל תפספסו!
זאת ההדמנות להביא אתכם חברה ספקנית לשמוע באמת מהלב למה אנחנו עושות את מה שאנחנו עושות כאן.
תחילת נאומים ב-19:30!
מחאת העם חיפה מחאת הסטודנטים - נלחמים על הדמוקרטיה Shir Lissak

16 🗨️👍👎 6 shares

לנו כאקדמיה יש אחריות לצמצם את הפערים בשביל לתת הזדמנויות שוות לכל אדם מכל מגזר. רק שוויון כזה יבטיח גם את העתיד הכלכלי של כולנו. לכן זו חובתנו לדבר על האמת וההשלכות שלה!

המקום שבו אני נמצאת היום הוא בדיוק המקום שבו ההורים שלי היו רוצים שאהיה בו-מקום לוקח אחריות וחותר למציאות טובה יותר.

כל זמן שיש פגיעה באוכלוסיות יש פגיעה גם בי כאישה, כלהט"בית וגם כלפי אנשים שסובבים אותי.

דמוקרטיה לכולם, מהירדן ועד הים, היא האינטרס של כולנו ובאחריותנו לדאוג לקיומה!

אקדמיה, אחריות, אמת

סטודנטים וסטודנטיות, אנחנו נמצאות בנקודת מפנה בהיסטוריה הישראלית. ההפיכה היא רק תסמין של בעיה רחבה. לכן, אנחנו חייבים להתמקד בבלום את הפיכה, אך במקביל גם להרחיב את השיח שלנו. **אנחנו העתיד.**

פתרונות מדיניים לסכסוך זה משהו שאנחנו חייבות לחזור לדבר עליו, כמו גם על בטחון מדיני וכלכלי, כל אלו תוך ביסוס עמדותינו עם נתונים ומחקרים מדעיים כיאה לאקדמיה.

הגיע הזמן שנקדם זכויות מיעוטים ונחתור לשיוויון ושילוב אוכלוסיות מתוך הבנה, הכרה והכלה של חוסר השוויון שמתקיים כבר שנים. הצטרפו אלינו לפעילות בקמפוסים בשביל שנדאג לעתיד המקום הזה וניקח אחריות. בכוחנו לעשות שינוי, ואנחנו עושות ועושים אותו.

תודה רבה חיפה!

פרופ' חגית מסר ירון אוניברסיטת תל אביב

הצעת החוק הראשונה להסדרת ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל הוגשה כהצעת חוק ממשלתית ב 1952, ונידונה בימי הכנסת השנייה, בה מנתה הקואליציה כמעט 80 חברות וחברי כנסת. ברוח מפא"י ההיסטורית, ע"פ הצעת החוק לפיה המועצה נדרשה, בין היתר, להזקקת החינוך והמחקר המדעי לצורכי בניין המדינה וביטחונה, וכדי להבטיח זאת הוצע כי המועצה תורכב מבעלי תפקידים ממלכתיים – שר החינוך, הרמטכ"ל, נשיא בית המשפט העליון, היועץ הכלכלי והמדעי לממשלה וכד', לצד נציגי גופים כמו הסתדרות המורים, ההסתדרות הרפואית, לשכת עורכי הדיו ועוד. כן, וגם כמה נציגי מוסדות להשכלה גבוהה. למרות שעם רוב קואליציוני כזה קל היה להעביר כל חוק, הצעה זו לא עברה, כאשר

23 במרץ 2023, יום השיתוק הלאומי, עצרת בצומת הרחובות נמיר/חיים לבנון

23
במרץ
2023

אין אקדמיה בלי דמוקרטיה או אין דמוקרטיה בלי אקדמיה?

לראייתי, הקשר בין דמוקרטיה לאקדמיה הוא קשר ערכי ולא קשר סיבתי. קיימת חפיפה בין ערכי האקדמיה לערכי הדמוקרטיה, ומה שאנחנו רואים כעת בהפיכה המשטרית הוא התכחשות מוחלטת לערכי הדמוקרטיה, מעבר להרס מנגנוניה.

ומאחר ואנחנו בפורום אקדמי, אדגים כוונתי בהתייחסות לחקיקת חוק המועצה להשכלה גבוהה:

מהלכיו, ומסמן המעלים אותה כפסולים. דחיית חוות דעת של מומחים, רבים מהם נשות ואנשי אקדמיה בתחומי הידע הרלבנטי – כלכלה, משפטים, יחסים בינ"ל ועוד – רק כי אינה עולה בקנה אחד עם האידאולוגיה היא מסוכנת, ולא רק במבחן התוצאה. תרבות כוחנית זו מנוגדת לרוח האקדמיה, המקדשת את הספק ומבוססת על ידע ועל מומחיות.

המצב הנוכחי מחזק ומדגיש את תפקידנו, כקהילה אקדמית, קודם כל וראשית לכל להגן על ערכי האקדמיה בתוכנו, לשמר אותם ולהנחילם לתלמידינו. עלינו לעשות זאת בכל המוסדות להשכלה גבוהה, למען החברה בישראל – כפי שבשער, ארגון המונה למעלה מ-2000 חברות וחברי קהילה, חרט על דגלו. ככל שנעשה זאת באמונה וללא חת נבטיח גם את ערכי הדמוקרטיה.

ברור גם שדחיית ערכי הדמוקרטיה ע"י השלטון תביא אותו לעימות בלתי נמנע עם האקדמיה, ואולי אפילו להשתלטות על המל"ג ברוח הצעת החוק מלפני 70 שנה, לגביה הזהירה שושנה פרסיץ שתאפשר התערבות של "מישהו, ויהיה זה ראש הממשלה, ויהיה זה שר הבטחון, ויהיה זה הדיקטטור העתיד לענייני כלכלה" במינויים אקדמיים.

חובתנו להבטיח ש"כזה לא יורה" – נדבוק בערכי האקדמיה ונפיץ אותם – למען החברה בישראל, למען הדמוקרטיה.

ההתנגדות התמקדה בחשש מפגיעה בחופש אקדמי, בגלל מעורבות יתר של הממשלה. את ההתנגדות הובילה חברת הכנסת שושנה פרסיץ, ותחת מנהיגותה ולמרות היותה חברת אופוזיציה (ליכוד דהיום), עבר החוק במתכונתו הנוכחית – השונה מהותית מההצעה המקורית – בכנסת השלישית, ב-1958. כלומר, בזכות התרבות הדמוקרטית יש לנו חופש אקדמי מעוגן בחוק המל"ג.

נכון שהנוסח שעבר הותיר את הממשלה כגורם בעל השפעה – הן במינוי חברי המל"ג והן בקביעה כי השר הוא יו"ר המועצה, אך גם כך, כל עוד שלטה התרבות הדמוקרטית, היה שיח והייתה הקשבה. למשל, כאשר לימור לבנת (ליכוד) מינתה את המל"ג העשירית היא עמדה להביא לממשלה הרכב שלא היה מקובל על ראשי האוניברסיטאות. למרות שיכלה להעביר ההחלטה, בחרה להיפגש עימם ולדון, וברגע האחרון שונה ההרכב בהסכמה עימם.

מהלכי הקואליציה הנוכחית משקפים דחיה מוחלטת של ערכי הדמוקרטיה ותרבותה. אין שיח, אין הקשבה, מי שלא חושב כמוני פסול, וייקוב הכח את ההר. את כבוד הזולת ודעתו, את השיח הפתוח והרציונלי, החליפו דוגמטיות וחובת נאמנות, ומי צריך עובדות כשיש אידאולוגיה?

בסופו של יום, זה מה שהכי מטריד אותי במצב הנוכחי – הדטרמיניזם האידאולוגי, שפוסל על הסף, ולא שוקל אפילו, ביקורת עניינית על

נלי דמוקרטיה אין אקדמיה

עתלית

מר תומר סלע הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

10
ביוני
2023

שלום לכולם, קוראים לי תומר. אני סטודנט לתואר שני בטכניון, ואני כאן היום לייצג את מחאת הסטודנטים.

אתחיל בצורה הכי כנה שאני יכול – אני, אישית, לא באמת יודע מה אני עושה כאן.

עד לפני כמה חודשים לא אני ולא שאר הפעילים במחאה חשבנו שנהיה בסיטואציה כזו.

לא חשבנו שנמצא את עצמנו מפגינים בצמתים ולא חשבנו שנבזז שעות בלהבין הצעות חוק של הכנסת.

עד לפני כמה חודשים היינו פשוט מאוד סטודנטים,

סטודנטים עמוסים ועייפים,

לומדים למבחן הקרוב או מבלים שעות במעבדה.

חיים את החיים שלנו בשקט ולא מפריעים לאף אחד אחר.

לפני שהיינו סטודנטים היינו חיילים, בחרנו לשרת ובחרנו ולהגן מתוך ההבנה הפשוטה שזאת החובה זה מה שהיה צריך לעשות.

לפני שהיינו חיילים היינו ילדים ישראלים, ילדים שגדלו במדינת ישראל הליברלית והדמוקרטית,

זאת שמאמינה בחופש, בצדק, ובשוויון לכולם.

אנחנו לא השתנינו, אנחנו עדיין רק רוצים לחיות את החיים שלנו ולתת לכל השאר לחיות את שלהם, לא משנה מי הם או מאיפה הם באו או במה הם מאמינים.

אבל משהו אחר כן השתנה.

הממשלה בישראל החליטה באופן חד צדדי לשנות את חוקי המשחק.

היא החליטה לפתוח במתקפה על בית המשפט, ועל כל עמודי התווך ששומרים על ישראל מאזנת ודמוקרטית.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

עתלית

הם גם לא מפחדים לשאול את השאלות הקשות ולדרוש מעצמם להבין את הדברים לעומק.

לדעתי רמת הלמידה וסקרי הספרות שנערכים במחאת הסטודנטים צריכים להיות מקור גאווה לכל פרופסור באקדמיה.

וכן, כמו שמחאת ההייטקיסטים יודעת שאין ההייטק בישראל בלי דמוקרטיה ומחאת המילואימניקים יודעת שלא יהיו משרתי מילואים בלי שיווין זכויות, כך גם מחאת הסטודנטים יודעת שאין אקדמיה אמתית בישראל בלי חופש,

ואם אנחנו רוצים להיות כנים- בלי חופש גם אין ישראל.

אמרתי בהתחלה שאני לא באמת ממש יודע מה אני עושה כאן, זה נכון.

מה שאני כן יודע זה שיש כאן אנשים טובים שבחרים לקחת אחריות על הגורל שלהם ושלנו.

תודה רבה לכם על זה, ובהצלחה לכולנו!

השלטון בישראל החליט להעמיד שורה של הצעות חוק קיצוניות וחשוכות.

להעביר תקציב מדינה שמקדם אותו ולא אותנו, תקציב שמצפץ על אוכלוסיות שלמות שחיות כאן בישראל.

כל המהלכים האלו נעשו תחת הנחה שאנחנו, גם הפעם, פשוט נזוז הצידה ונשב בשקט.

אבל האמת היא שונה, האמת היא שגם אנחנו מצאנו את הקווים האדומים שלנו,

האמת היא שיש כאן ציבור בישראל שהתעורר משנת החורף הארוכה שלו והוא לא מתכנן לחזור לישון.

וכן, עכשיו, אנחנו, בוחרים לקחת אחריות על החופש שלנו.

בזמן הקצר שהמחאה הזו קמה הספיקו לומר עליה המון דברים ולקרוא לה בהמון שמות.

המחאה שאני אישית חוויתי בחודשים האחרונים הייתה מחאה כנה ואכפתית.

הפעילים שאני ראיתי לוקחים חלק במחאת הסטודנטים עושים את זה דווקא מתוך אהבה של החברה בישראל.

יחד עם הפעילות, ההפגנות ודוכני ההסברה,

נלי דמוקרטיה אין אקדמיה

ירושלים

פרופ' לילך עמירב הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

23
במאי
2023

אני לילך, אמא של שלו, דולב ושני, פרופ' לכימיה, מדענית וחוקרת בטכניון. הקדשתי את חיי המקצועיים לפיתוח אנרגיה נקייה ומתחדשת, וגם ייסדתי סטארט אפ מבטיח בנושא. תרומתי הצנועה למאבק בהתחממות גלובלית.

על רקע זה אשתף אתכם שלא צריך לחפור עד דרווין, אבי תורת האבולוציה, על מנת למצוא מקרים בהם ממצאים מדעיים מתנגשים באג'נדה השלטונית.

התחממות גלובלית היא הדוגמה לאסון המאיים על האנושות כולה. בקרב מדענים

ומומחי אקלים קיים קונצנזוס באשר לחומרת האיום. הפוליטיקאים העדיפו להתעלם, וחלקם עדין מתעלמים. הם מסכנים את העתיד של כולנו על הפלנטה הזו.

בושה!

כשמדענים מזהירים, הסכיתו להם. זו לא פוליטיקה.

והנה מאיים עלינו כאן בישראל אסון בדמות ההפיכה המשטרית. רוב גורף של מיטב המשפטנים ומדעני המדינה מזהירים!

ובשל ההפיכה מאיים עלינו כאן בישראל אסון כלכלי. רוב גורף של מיטב הכלכלנים מזהירים! ובחסות ההפיכה מאיים עלינו כאן בישראל אסון פדגוגי. מיטב מומחי החינוך מזהירים!

והפוליטיקאים לא רק מתעלמים, אלה הכריזו מלחמה על המומחים.

על ידע,

על מדע,

על החתירה לאמת!

בושה! בושה! בושה!

הם לא מסתירים את הכוונות. האקדמיה סומנה כיעד! המתקפה על המועצה להשכלה גבוהה כבר החלה עם ניסיונות של שר החינוך למנות מועמדים מטעם אשר יפעלו להפרטה ופירוק של מערכת ההשכלה הגבוהה.

כי השכלה, וידע, וחתירה לאמת מייצרים ביקורתיות ובזה הממשלה מנסה להילחם.

כי חופש מחשבה ויצירתיות מאפשרים קידמה, ומולידים תקווה, ותקווה מחלישה דיקטטורות. תקווה! תקווה! תקווה!

המומחים מזהירים – אם התקציב יעבור,

נלי דמוקרטיה אין אקדמיה

ירושלים

השאלה היא רק אם לא יהיה מאוחר מידי. אז קחו את הפחד שמתעורר בכם והמירו אותו לזעם ועצבו את הזעם הזה לקריאה ברורה וחזקה שתשמע היטב ותהדהד במליאת הכנסת:

עצרו את תקציב הגזל!
עצרו את תקציב ההפיכה!
שמרו על המולדת שלנו!
גם עבור הדור הבא...
תודה

ישראל, ארצנו האהובה, תהפוך בתוך שנים ספורות למדינת עולם שלישי! ובכנסת שומעים, שומעים ומתעלמים, ולא בכדי - כי תקציב הגזל הוא לא רק יעד של ההפיכה המשטרית, אלא גם האמצעי שנועד לאפשר ולבצר אותה.

כי התקציב מקדם נבערות. מרסק את מערכת החינוך! מגן ועד אוניברסיטה! התקציב ייצר דורות של אזרחים ללא יכולת עמידה כלכלית עם תלות מלאה בשלטון. אזרחים שמקבלים דגים במקום חכה, תלושי מזון במקום השכלה.

תלות שהופכת אזרחים לנתינים!

תקציב משקף סדרי עדיפויות ומייצר מציאות, והתקציב הזה נועד להבטיח שאחרי שנצליח הפעם בקרב הבלימה (ואנחנו נצליח), ההפיכה המשטרית רק תמתין מעבר לפינה, עוד שנים ספורות.

כאמא לשלושה ילדים צעירים אני מודאגת. כמדענית אני יודעת - האמת בסוף תנצח.

פרופ' יועד צור - מכון טכנולוגי לישראל

27
במאי
2023

**ערב טוב עפולה,
וחג שבועות שמח!**

התחלתי לנהל עם ידידי פרופסור דורון אורבך. זה אומר 20 מיליון ש"ח לשנה. השבוע התבשרנו כי אותה ממשלה זורקת 285 מיליון ש"ח על אבי מעוז כאן ועכשיו כדי שביבי יברח ממשפט. ממשלה כזו היא ממשלה מופקרת!

הזכרתי את דורון אורבך – מהאלקטרוכימאים המובילים בעולם, פרופסור בבר אילן, חרדי. אני משתף פעולה אתו ועם חוקרים רבים שהשקפת עולמם שונה משלי, למען עתיד טוב יותר לאנושות. בהפגנה בבני ברק כנגד ביזת 14 מיליארד השקלים אמרה לנו מישהי מהקהל בזעם שלא כל החרדים הם מיקשה אחת. ברור שלא. ואני אומר – היא הנותנת!

הינה כמה מספרים לזכור: 31% מהאוכלוסייה הכללית בישראל הם מתחת לגיל 20, לעומת 60% מהאוכלוסייה החרדית! בתוך כך, בשנה שעברה רק 9% מבוגרי רשתות החינוך החרדי עמדו בתנאי הסף של קבלה לאוניברסיטה, לעומת 73% בממלכתנו ובממלכתנו דתי.

שמי יועד צור, אני פרופסור בפקולטה להנדסה כימית בטכניון ועד לאחרונה הייתי ראש תוכנית האנרגיה בטכניון. התוכנית חוללה מהפכה במחקר ובהוראה בתחום האנרגיה בטכניון. אני מציין זאת כדי לומר שיש לי איזה מושג כלשהו מה ניתן לעשות עם סכומי כסף גדולים כשהם מופנים לטובת הכלל...

אני לא רוצה להשוות, אני אפילו מרגיש חילול קודש (סליחה) לשים זה לצד זה את הפעילות המחקרית והיזמית והחינוכית המתרחשת במקום כמו הטכניון עם ה"חינוך" לעליונות יהודית של אבי מעוז ומרעיו. אבל כסף זה כסף. הממשלה מתכוונת (אולי, ורק עכשיו) להשקיע 100 מיליון ש"ח פרוסים על פני חמש שנים במכון לאומי חדש לאגירה אלקטרוכימית אותו

נלי דמוקרטיה אין אקדמיה

עפולה

העברת התקציב הביזיוני. אתם יודעים, אם רק הקשבתם לאנשי הקואליציה, שההפיכה המשטרית לא ירדה מהפרק – דבר שהיה אמור להיות תנאי מוקדם לשיחות – אלא רק עברה מבליץ לסלאמי. עצרו את השיחות! התקציב רק חשף לאן ממשלת החורבן מוליכה את מדינת ישראל בעקבות שותפות לא קדושה של עבריין הנמלט ממשפט עם מי שמוכנים לספק לו תמיכה תמורת אתנן יקר מאד. עצרו את השיחות והצטרפו למאבק שלנו. עם אוסף הפושעים והמשיחיים שנמצא כרגע בשלטון לא עושים עסקים. מחליפים אותם ומרחיקים אותם מההגה, מהר ככל האפשר.

אנחנו מתגעגעים לא למה שמדינת ישראל הייתה, אלא למה שמדינת ישראל הייתה יכולה להיות, על שלל כישרונותיה ושלל גווניה ומלוא כוח היצירה האצור בה. זו אחריות לא רק של המאבק האזרחי אלא גם של מי שאמור להיות אופוזיציה. התעשתו וחדלו לנרמל את הטרלול.

ממשלה אחראית הייתה מתנה מימון מוסדות החינוך החרדי בלימודי ליבה מפוקחים. ממשלה מופקרת זרקה השבוע מיליארדים על חינוך שינציח בורות. אז מי שונא חרדים – הציבור אשר דורש שותפות מתוך כבוד ליכולות הבלתי ממומשות של הציבור הזה או הקואליציה שבחוסר אחריות מנציחה את חוסר יכולתו להתפרנס?

מי שחושב שההפיכה המשטרית ירדה מהפרק, שיקשיב לדברים הזחוחים של נתניהו, סמוטריץ' ושאר מחריבי ישראל מהימים האחרונים. התקציב איננו חלק נורמלי מהתנהלות דמוקרטית. התקציב הוא ביטוי מובהק להפיכה המשטרית והוא חלק ממנה.

אין לי מה לומר לממשלת ההפקרות והשמדת הערך. אבל לבח'י, לפיד וגנץ יש לי מסר לסיום: אתם מבינים, אני מקווה, מה קורה סביבכם. אתם מבינים, אולי רק בדיעבד, ששיחות הפייק השיגו בעיקר שקט עבור הקואליציה לצורך

פרופ' סנדי קדר אוניברסיטת חיפה

 25
 במרץ
 2023

**ערב טוב חדרה! ערב טוב
ללוחמות ולוחמי החופש,
ערב טוב לשוטרים ולשוטרות
ששומרים עלינו!**

שכרון הכוח של המפלגות החרדיות ורצונן לשמר ולחזק את הפריבילגיות המגזריות שלהן, ועם רצונו של דרעי לכהן כשר למרות החלטת בג"צ שפסלה אותו.

אך הבעיה המרכזית היא שהליכוד והמפלגות החרדיות, תומכות בקבוצה המסוכנת ביותר - בראשות הרשימה המאוחדת של מפלגות הציונות הדתית (לא אנשי ונשות הציונות הדתית, שהם אחים ואחיות שלנו אלא הרשימות לכנסת). שלושת מפלגות הציונות הדתית מקדמת אג'נדה של לאומנות דתית משיחית שמטרתה להפוך את ישראל לדיקטטורה, ולתיאוקרטיה גזענית, מיזוגינית ופונדמנטליסטית. המהלך הזה מתבצע בתורת השלבים. אנו בשלב הראשון: כדי להגיע לשלבים הבאים הקואליציה צריכה להסיר, כבר כעת את החסמים: בג"צ, יעוץ משפטי עצמאי, משטרה שומרת חוק ועוד.

אם לא נעצור את ההפיכה המשטרית כעת, מערכות השלטון "תטוהרנה" מכל מי שלא תומך באג'נדה הזו. קרוב לודאי שהשר בן גביר יחליף את שדרת הפיקוד במשטרה בעושי דברו, וכך כמעט ולא נוכל למחות ולהתקומם. זו תהיה דיקטטורה!

לא ניתן, לא ניתן, לא ניתן!

אחת ממטרותיו המידיות של גוש הימין הוא להנציח את עצמו בשלטון, ולכן ידאג באמצעים שונים כדי שהציבור הערבי לא יהיה מיוצג, שרוב הציבור הזה לא יבחר. מי שחושב שלאחר ההפיכה המשטרית המרכז-שמאל יוכל לחזור לשלטון בדרכים דמוקרטיות לוקה בעיוורון פוליטי. ריסוק מערכת המשפט הוא רק אמצעי בדרך למהפכה האמיתית שתשנה את פני הארץ ללא היכר.

איזה מדהימים אתם! אנחנו העם והתעוררנו! הקואליציה העירה את הדב הדמוקרטי משנת החורף הארוכה שלנו. תודה ליריב ליון, לרוטמן ולנתניהו שחשפתם בפנינו את התכניות האפלות שלכם, תודה לכם, שבשכרון הכוח שלכם הראיתם לנו לאן אתם מובילים אותנו, להרס מדינת ישראל. התעוררנו ולא נירדם יותר.

אני כאן בתור פעיל חברתי ואקטיביסט, בתור נשיא האגודה לצדק חלוקתי, בתור מי שהיה פעיל שנים בקשת הדמוקרטיה המזרחית, בתור פרופסור למשפטים וחבר בפורום המרצות והמרצים למשפטים למען הדמוקרטיה, בתור קצין בדימוס, בתור נכה צה"ל, בתור בן זוגה הגאה של קלאודיה קדר שנאמה כאן בשבוע שעבר, ובתור אבא לשלושה ילדים שחושב על עתידם. אבל בעיקר אני כאן כי אני אזרח, ואזרח שהבין שאזרחות זה לא רק להצביע בקלפי כל כמה שנים, אלא שאזרחות זו מחוייבות מתמדת להיאבק על המדינה שלי.

לא נוותר נאבק על המדינה שלנו. לא ניתן.

סופה מושלמת

מאז הבחירות של הראשון לנובמבר 2022 ובמיוחד לאחר הקמת הממשלה, מובילה הקואליציה הנוכחית הפיכה משטרית. ריסוק מערכת המשפט הוא רק שלב ראשון בתכנית השלבים של הקואליציה. אנו במצב של "סופה מושלמת" שבה בעיותיו האישיות של נתניהו ורצונו להימנע מהרשעה אפשרית וריצוי מספר שנות מאסר בכלא, משתלבים היטב עם תחושת

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

חדרה

שלכם. אני מבין כמה זה קשה. ואני יודע שאתם עושים את מה שאתם חייבים לעשות.

המשבר החוקתי כנראה יגיע בקרוב גם אליכם. תצטרכו להחליט האם אתם מצייתים לשלטון החוק, או לשלטון השר שלכם, כן, זה שהורשע בעבירות חמורות. ברגע הכרעה זה, אני רוצה להזכיר לכם שאתם משרתי ציבור, לא משרתי שרים. אין דמוקרטיה עם משטרה פוליטית. אתם ממלאים תפקיד חיוני בדמוקרטיה – אכיפת החוק בישראל. החוק כפי שהפרשן המוסמך שלו קובע, והפרשן הוא בית המשפט העליון, והיועצת המשפטית לממשלה. סומכים עליכם שתעשו את הדבר הנכון.

העיתיד: אנחנו רק בשלב אחד במערכה ארוכה.

גם כאשר ננצח בקרב כעת, לא ניצחנו את המערכה על עתיד המדינה. שנת 2023 חייבת להיות עבור המחנה הדמוקרטי מה ששנת 1967 הייתה למחנה האמוני-משיחי - שנת ההתעוררות של המחנה הדמוקרטי הזה שכולל את כל מי שרוצה לחיות בארץ הזו בכבוד, בחירות ובשוויון. לא נוכל לנוח. במשך שנים ארוכות עצמנו את עינינו לפערים החברתיים ולחוסר הצדק החלוקתי העמוק המתקיים בחברה הישראלית, במיוחד בין המרכז והפריפריה החברתיות והגיאוגרפיות. נהיה חייבים להתגייס למאבק מדיני, כלכלי וחברתי. נצטרך לוותר על פריבילגיות ולקדם חלוקה מחדש של הנכסים החומריים והתרבותיים, ולכונן כאן חברה חדשה. 2023 היא מלחמת העצמאות השניה. מלחמת העצמאות שתקומם ותכונן את העם הישראלי הדמוקרטי.

הדרך ארוכה, אבל אנחנו ננצח, כי אנחנו צודקים ואנחנו נחושות ונחושים.

כולנו יחד למען חברה הוגנת ודמוקרטית. אנחנו יוצרים כאן עתיד חדש!

לא נפחד, לא נוותר.

יחד עד לניצחון!

אחר כך יבואו שלבים נוספים: סיפוח השטחים ללא מתן אזרחות לפלסטינים שיהפוך את ישראל למדינה מוקצה בעולם, הדרת הנשים מכל מקום, כלכלה ניאו ליברלית דורסנית, שחיתות ועוד.

בושה, בושה בושה!

אל תתנו לאנשי הפשרות ולנתניהו לבלבל אותנו דוברי השלטון מנסים לרמות אותנו, ואומרים שהתחילו להתפשר עם עצמם. ריכוך הם קוראים לכך. זה לא ריכוך זה מיסוך. זו מרמה והפרת אמונים, זה שקר גס. הם חושבים שאנחנו מטומטמים! אבל אנחנו מבינים מצויין!

ההצעה האחרונה, לשנות את הרכב הוועדה למינוי שופטים היא השלב הקריטי ביותר בהפיכה המשטרית. כאשר הקואליציה תמנה שני שופטים פוליטיים ונשיא בית משפט עליון מטעמה, שוב לא ניתן יהיה לעצור את השלבים הבאים. לכן אסור לקבל את זה. זה יהיה ביטול הפרדת הרשויות וקץ הדמוקרטיה.

לא ניתן! לא ניתן!

המשבר החוקתי כבר כאן! נאום נתניהו לא השאיר מקום לספק, כפי שהבהירה אתמול היועצת המשפטית לממשלה, נתניהו פועל באופן בלתי חוקי ומצפצף על הסכם ניגוד העניינים עליו חתום.

בושה, בושה בושה.

אם וכאשר בימים הקרובים תעבור החקיקה שמשנה את הרכב הוועדה למינוי שופטים, נתחיל את המשבר החוקתי הגדול. בג"צ ככל הנראה יפסול את החוק. ואז נהיה במצב משברי בו לא יהיה מוסכם מי הגורם הקובע מהו החוק. במצב זה כולנו חייבים לציית לבית המשפט העליון, שהוא הפרשן העליון של מהו החוק.

השוטרים

אני רוצה כעת לפנות לאחיותינו ואחינו השוטרים והשוטרות, ולאנשי משמר הגבול, למפקדות ולמפקדים, יהודים וערבים, ודרוזים וצ'רקסים מכל החברה הישראלית שעובדים יחד לאכוף את החוק. ראשית, תודה לכם על העבודה הקשה

נלי דמוקרטיה אין אקדמיה

פרופ' אסף שוורץ הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

19
במרץ
2023

שלום לכולם,

אנחנו כאן כדי להגן על הדמוקרטיה בישראל, כדי לשמור על הבית מפני הפיכה, גם מרחוק, זה לא מובן מאליו, ואני גאה לעמוד כאן היום ביחד. שמי אסף שוורץ והגענו לבריסבן לפני מספר חודשים לשנה. כשעזבנו את הארץ בחודש ספטמבר, עזבנו בית. נכון, הבית שעזבנו לא מושלם, וישנם הרבה אתגרים ובעיות, אבל אחרי שכבר היגרת וגרת בארבע מדינות אני יכול לומר שעוד לא מצאתי משהו מושלם. עזבנו בית אהוב וכרגע אנחנו מרגישים שאין לנו לאן לחזור.

בארץ מתרחשת בימים אילו הפיכה. הפיכה שמסכנת את העתיד של המדינה, את העתיד של הארץ בה נולדנו, הארץ שלה אני קורא בית, הארץ שחלקכם בחרתם לעזוב, אך עדין מרגישים שייכים ומוטרדים מהטירוף ההולך וגובר בה. הארץ שבה עדין גרים המשפחה, החברים שבחרו שלא או שאינם יכולים לעזוב.

רבים מהם חוששים שלא יוכלו להמשיך ולהיות עם חופשי בארצו. **וכן זו ה-פ-י-כ-ה!** לא רפורמה משפטית נדרשת, לא תיקונים, לא מגוון דעות, לא בחירת הרוב, גם לא ימין ולא שמאל, אל תבלבלו זו

ה-פ-י-כ-ה מ-ש-ט-ר-י-ת!

נסיון כוחני, בוטה ושקוף לשנות את שיטת המשטר בישראל לכזו שבה המנהיג או חונטה שלטת יכולים להעביר כל חוק שהם רוצים ולפגוע בזכויות הכי בסיסיות של התושבים יהיו מי שיהיו אבל גם בטבע ובסביבה.

איך יודעים שזו הפיכה? תראו את ההתבטאויות של חברי הקואליציה, את כמות החוקים שנחקקים יום יום שעה שעה במהירות הבזק, ללא הסכמה רחבה ללא דיון מעמיק. שימו לב, למינויים של הממשלה, למנכ"ל המשרדים, לקריאת התיגר והזלזול במקצוענות, באמת המדעית או המקצועית. אין יותר מדענים, אנשי מקצוע מיומנים ועובדות. יש אנשים נאמנים

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

שולטים בהם. אכן, עכשיו זה ברור יש להם מטרה, מטרה אחת להעניק כוח בלתי מוגבל לראש הממשלה ולשריו.

בדיוק לפני 90 שנה בדיוק הפיכה דומה הובילה לאחד האסונות הגדולים ביותר שפקדו את העם היהודי והאנושות כולה. דווקא אנחנו שהיינו הקורבן הגדול ביותר לאותה הפיכה צריכים להיות הכי רגישים ומוטרדים מכל מהלך אנטי דמוקרטי שמאיים לפגוע בזכויות האדם, בערכים ליברליים והומניסטיים.

מחקריה של פרופ' חנה יבלונקה (חוקרת מדעי החברה שחקרה את ניצולי השואה) מראים שזה גם המסר המרכזי שבקשו אלפי ניצולי שואה להנחיל לדורות הבאים. לא כפי שאומרים אילו שמדברים בשמם: אסור שתהיה עוד שואה, חייבים להיות חזקים וכולי.. אלא להיות בני אדם להיות הומניים. במקום, אנחנו הולכים בדיוק בכיוון ההפוך, וכאשר מתבצע פוגרום נורא כתגובה לפיגוע מחריד חלק מחברי הממשלה והקואליציה תומכים באנרכיה תומכים בפגיעה בחפים מפשע, רק מבקשים שזה יעשה בצורה מאורגנת (אחר כך מתנצלים בפני הטייסים על האמירות ולא בפני המשפחות הקורבנות ואילו שבתם נשרף וחייהם ניצלו רק תודות למספר חיילי צה"ל אמיצים). הגדיל לעשות ראש הממשלה שהשווה את המפגעים למפגינים נגד הפיכה וקורא לכולם אנרכיסטיים. מי פה האנרכיסטיים, אילו שרוצים לשמור על זכויות החפים מפשע גם ברגע של כאב או אילו ששורפים, מרביצים, שוברים, מתעללים ונוקמים?

אם תצליח ההפיכה המשטרית, מי יעצור את הממשלה הזו וכל ממשלה עתידית מלפגוע באופן בלתי מידתי ושיטתי בכל מה שלא מתיישר עם דעת הרוב? ראש הממשלה ושריו יהיו בעלי כוח בלתי מוגבל לבצע

ולא נאמנים, משלנו ולא משלנו, מי שלא מתיישר לימין המנהיג מושלך הצידה ביחד עם העובדות, הידע, המיומנות והרצון הטוב לקדם מדיניות מיטיבה ולשמור על ממשל תקין.

ב-29 בנובמבר הושבעה ממשלה חדשה בישראל. בנאומו הציב ראש הממשלה ארבע יעדים, ואני מצטט: "יש לנו ארבע מטרות עיקריות: לבלום את איראן, להחזיר את הביטחון והמשילות, לטפל ביוקר המחיה ומצוקת הדיור, ולהרחיב את מעגל השלום."

מאז ההמשלה מתעסקת בנושא אחד ההפיכה המשטרית! מהלכי הממשלה נוגדים ומחלישים את היכולת לקדם את אותם היעדים שהציב נתניהו. הכלכלה בסחרחורת, הסולידריות ומערך המילואים מתפרק, איראן מתקדמת בקצב מסחרר לנשק גרעיני, גל פיגועים שוטף את הארץ בעוד שהשר לביטחון פנים, מלבה, מתסיס ועוסק בעיקר בהתערבות בוטה ולא חוקית באופן שבו המשטרה פועלת לדיכוי ההפגנות. ולגבי הרחבת מעגל השלום? הצחקתם אותי.

כן, בבחירות האחרונות ממשלת נתניהו קיבלה את הרוב לשלוט. שתשלוט! שתתעסק ביוקר המחיה, איראן, ביטחון, חינוך, תחבורה, בריאות, סביבה, עשרות נושאים חשובים – מי מפריע לממשלה לקדם את היעדים שהציבה? זה הם שמפריעים לעצמם ולמה? כדי להבטיח את והשלטון השררה, זה היעד המרכזי כרגע, זה היעד היחיד של הממשלה הזו, זה מה שחשוב להם באמת. כדי לקדם את הידע הזה באמת יש צורך בהפיכה שתבטיח שלא יהיו איזונים ובלמים, שלא תהיה מערכת משפט עצמאית, תקשורת חופשית, אקדמיה חזקה שתוכל לבקר, לאתגר את המנהיג והחונטה. בפארפראזה על דבריה של מירי רגב שרת התחבורה משנת 2016 אומר מה הטעם בתקשורת, בתי משפט, אקדמיה אם אנחנו לא

נלי דמוקרטיה אין אקדמיה

אני לא מסוגל לדמיין את הילדים שלי הולכים לשרת בצבא של מדינה לא דמוקרטית שנתונה לגחמות המנהיג והחונטה שלו.

כבר עשרה שבועות שאפילו כאן במקום הכי רחוק שאפשר מישראל אני חיי מתעורר כמעט כל לילה עם כאבי בטן. חי בחרדה על הבית, המשפחה החברים, המדינה והחיים שבנינו בארץ. אני קם מוקדם בבוקר וקורא את חדשות הערב בארץ והבטן כואבת ומתכווצת מעוד חוק, עוד הצעה הזויה, עוד הדרה, עוד התבטאות מפלגת, עוד הקצנה ועוד החלטה שמזלזלת במדע ובאנשי המקצוע. אל מול התהליך הזה, הילדים שלי השתלבו כאן בבית ספר והלכנו לפני כחודש לאספת הורים ראשונה. משמאל ליד הלוח תלויות מילים שהם חלק מתוכנית הלימודים של כיתה ה' (year 6) בבית הספר שלנו: דמוקרטיה, אוטוקרטיה, מלך, קולוניאליזם, צדק חברתי, מדיניות מבוססת ידע, אזרחות, effect-cause, חוקה ועוד ועוד... התרגשתי, ובשיחה עם המורה הנפלאה של ביתי חלקתי את מה שקורה בארץ. בתגובה היא אמרה: "דמוקרטיה זה לא משהו מולד. צריך לחנך אליו וכך בונים חברה דמוקרטית בריאה וחסונה". כל כך פשוט כל כך ברור. רק שפתאום הבנתי איך הזנחנו במשך שנים ארוכות את מערכת החינוך, כי בבתי הספר שאני נתקלתי בהם בארץ לא לומדים על דמוקרטיה על ערכים עד שלב מאוד מאוחר וגם אז זה רק טכני. אז באמת לא פלא שיש לא מעט אנשים בארץ שתומכים בהפיכה. חלקם מתוך חוסר מודעות וחלקם מתוך תהליך זוחל של השתלטות רעיונות אנטי-דמוקרטיים ללב ההווה והמחשבה בארץ.

אבל יש גם צד מעודד! אחרי הרבה שנים ההפיכה הזו הצליחה סוף כל סוף להעיר אותי, להעיר אותנו. החברה הניאו-ליברלית שאנו חיים בה היא מאוד אינדיבידואלית, ומקדשת מאוד את ההגשמה העצמית

כל מהלך שיבחרו, כל פגיעה שיבקשו לפגוע, כל זכות שירצו לשלול, כל שחיתות שיבחרו לאשר ושתשרת אותם. זו בדיוק ההגדרה של דיקטטורה. אפילו כששואלים את מובילי המהפכה מי ישמור על הציבור, על הדמוקרטיה, על זכויות המיעוטים, על זכויות נשים, ערבים, להט"ב, חרדים ומתנחלים? הם עונים: אנחנו, סמכו עלינו. אז זהו שאני לא סומך עליהם. וכן שמעתם טוב, אמרתי גם מנחלים וחרדים הם גם מיעוט שצריך לשמור עליו (למרות הכוח שצברו). ואתן דוגמא אחת מיני רבות, הפחתת המיסוי על משקאות קלים שהעבירה הממשלה פוגעת בראש ובראשונה באוכלוסיות המוחלשות שצורכות אותם – החרדים – גם אם המנהיגים שלהן אומרים אחרת וגם אם נעים יותר לקנות קולה קריסטל בזול. עליה בסיכון למחלות לב, סרטן, סוכרת והשמנת יתר הם רק חלק מהנזקים הבריאותיים שהמומחים מזהירים מהם בעקבות הפחתת המיסוי אז מי ישמור על החרדים? או במילים אחרות למי אתם מאמנים? על מי אתם סומכים שישמור עלינו על האינטרסים שלנו? על הבריאות שלנו, על הביטחון? דרעי, בן-גביר, סמוטריץ, ביבי?

הם גם אומרים, שדמוקרטיה זה בחירות ואם לא נהיה מספיק טובים לעם אז לא ניבחר בשנית. אז זהו שלא! איך הציבור ידע שמשקאות ממותקים לא בריאים אם המומחים יושתקו והתקשורת תולאם, או תשרת גופי ממשל או גופים פרטיים חזקים (כמו חברות ותאגידים גדולים)? איך הציבור ידע מה קורה במדינה אם הממשלה שולטת בתקשורת, באקדמיה, מצנזרת וקוראת אנרכיסטים או בוגדים לכל מי שמביע ביקורת או מציע דעה אלטרנטיבית? תראו מה קורה היום בפולין, בהונגריה או ברוסיה, שם הדיקטטור החל במלחמת יש ברירה נגד אוקראינה ובמוסקבה אב שביתו מציירת ציור נגד המלחמה בבית הספר נשלח למעצר ולאחר מכן מופרד ממנה.

חולם עליה ורוצה לחזור אליה, זו שאני לא מתבייש בה ומרגיש גאה לקרוא לה בית. אם נתאחד ונצליח נוכל לבנות משהו אחר משהו בריא יותר עם קצת פחות בעיות ואתגרים, ואולי נוכל סוף כל סוף להיות פשוט עוד מדינה נורמאלית ורגילה.

לסיום אמשיך ואהדהד את קריאתו של פרופ' גור אלרואי (רקטור אוניברסיטת חיפה) בקריאתו לאמץ את הסיסמא האנטי פשיסטית **הם לא יעברו! הם לא יעברו!**
Pasaran No! Pasaran No!

אין לי ארץ אחרת \ אהוד מנור
אין לי ארץ אחרת
גם אם אדמתי בוערת
רק מילה בעברית חודרת
אל עורקיי, אל נשמתי
בגוף כואב, בלב רעב
כאן הוא ביתי
לא אשתוק, כי ארצי
שינתה את פניה
לא אוותר לה
אזכיר לה
ואשיר כאן באחזניה
עד שתפקח את עיניה

ושקענו בתוך זה. ההפיכה הזו גורמת לנו להפסיק להזניח את השיח פוליטי את מערכת החינוך ולפעול, לקחת יחזמה ולא לוותר על הערכים שלנו. לא לוותר על העתיד שלנו, העתיד של הילדים שלנו, לא לוותר על המדינה גם אם חלקנו כאן בבריסבן כבר לא גרים בה ומתקשים להזדהות איתה. עדין העובדה שבאתם לפה היום מראה שישראל חשובה לכם, כי אכפת לכם ממה שקורה בארץ, אכפת לכם מהמקום שבו גדלתם, שבו עדין גרים החברים והמשפחה שלכם.

באנו היום לתמוך בצורה הכי חזקה שאפשר בכולם. בכל אילו שנלחמים בהפיכה באומץ, לאלו שמקדישים זמן רב והרבה יצירתיות לשמור על הבית ולהבטיח שגם אחרי שממשלת ישראל ה-37 תסיים את המנדט שלה עדין נחיה בדמוקרטיה ונוכל לקרוא לה בית. באנו גם לתמוך ולחזק את אותם אנשים ונשים אמיצות ואמיצים הנושאות בנטל ונמצאים בחזית ההגנה על הדמוקרטיה ובראש ובראשונה אנשי מערכת אכיפת החוק, הפרקליטות ובתי המשפט. באנו להגיד לנשיאת בית המשפט העליון אסתר חיות והיועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב-מיארה אתן לא לבד, אתן גיבורות וניתן לכן את הגב שצריך כדי להמשיך ולהילחם במהפכה הנוראה. באנו להגיד לשאר השופטים, קציני הצבא, השב"כ והמשטרה יתכן ויגיע הרגע שתצטרכו לבחור בין דמוקרטיה לדיקטטורה, אל תטעו העם הזה לא רוצה דיקטטורה וגם לא חצי דמוקרטיה. אל תתנו יד למהלכים הללו.

לבסוף אומר שאני אדם אופטימי מטבעי שתמיד מעדיף להסתכל על חצי הכוס המלאה. בשבועות האחרונים אני רואה גם את היצירתית את היופי שיש בארץ, עוקב ושומע כל הזמן על חוויות מחברים בהפגנות, התרוממות רוח, על סולידריות על ישראל אחרת זו שאני

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

אחרית דבר

לא תם ולא נשלם ובטח לא מושלם. בימים כתיקונם לא היינו חולמים להוציא חוברת במהירות כזו. כל נאום היה עובר עריכה קפדנית, שעות היינו שוקדים על בחירת הצילומים וימים היו עוברים בדיונים על הקשר בין מבנה החוברת למסר שלה. אלו לא ימים רגילים. אצנו להוציא את המכלול אליכם בלי לדקדק בכל קוצו של יוד. רצינו להעביר את הרוח הנפלאה של כל כך הרבה אנשים שהדמוקרטיה בנפשם. לכן במקום עיצוב מושלם אתם מקבלים מציאות מחוספסת. חלק מהשגיאות במקור וחלק עלינו, זו המחאה הזו הדרך.

חברי המערכת:

איתי אטר, אוניברסיטת תל-אביב
 נורית גרונאו, האוניברסיטה הפתוחה
 עמיחי ורדי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
 עדי חן, הטכניון
 קרינה יניב, מכון ויצמן
 דורון כהן, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
 נועה לביא, האקדמית תל-אביב יפו
 נילי מור, האוניברסיטה העברית
 לילך עמירב, הטכניון
 עופר פירסטנברג, מכון ויצמן
 יועד צור, הטכניון
 אלון קורנגרין, אוניברסיטת בר-אילן
 צמרת ריקון, מכללת אורנים
 יאיר שגיא, אוניברסיטת חיפה

עורך: אלון קורנגרין

עריכה גרפית: רונית כהן-ספר

צילום: אלון קורנגרין, יאיר סקוב, איריס מילנר, סיוון טולדו, נ. רונית כהן-ספר, וציבור המפגינים.

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

בלי דמוקרטיה אין אקדמיה

